

Wróblewski, Jan

Księgozbiory Okręgu Powiślańskiego Centralnej Biblioteki Polskiej w Niemczech, Oddział: Prusy Wschodnie

---

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 2-3, 273-292

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KSIĘGOZBIORY OKRĘGU POWIŚLAŃSKIEGO
CENTRALNEJ BIBLIOTEKI POLSKIEJ W NIEMCZECH
ODDZIAŁ: PRUSY WSCHODNIE

Studia nad rozwojem i działalnością bibliotek nie mogą się odbywać bez oparcia o dokumentację księgozbiorów. Niestety, jak już niejednokrotnie zaznaczałem w wypadku badań nad polskimi bibliotekami ludowymi w zaborze pruskim i Rzeszy Niemieckiej, dokumentacja ta jest bardzo uboga¹. O ile jeszcze z wcześniejszych okresów mamy pewne z góry opracowane zestawy książek (czytelnia krajowicka², czytelnia organizowane przez księdza A. Laferskiego³, tytuły zalecane przez Józefa Lompę⁴, biblioteczki Towarzystwa Agronomicznego Ziemi Michałowskiej⁵, katalogi Towarzystwa św. Wincentego à Paulo⁶, spis książek poleconych przez Towarzystwo Moralnych Interesów⁷, katalog Towarzystwa Oświaty Ludowej⁸ i spisy książek poleconych przez Towarzystwo Czytelni Ludowej w Poznaniu⁹), na których podstawie formowano komplety biblioteczne, o tyle gorzej przedstawia się sytuacja w latach późniejszych, szczególnie w okresie międzywojennym. Wprawdzie w 1930 r. Poradnia Biblioteczna Warszawskiego Koła Związku Bibliotekarzy Polskich opracowała stotomowy zestaw dla bibliotek robotniczych w wiejskich środowiskach emigracyjnych¹⁰ (skrytykowany zresztą przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych w Warsza-

¹ Zob. J. Wróblewski, *Księgozbiór polskiej biblioteki ludowej w Bartagu*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, 1967, nr 1—2, s. 137; tenże, *Księgozbiór biblioteki Towarzystwa Czytelni Ludowych w Sliwicach Wielkich (pow. tucholski) z 1888 r.*, Zapiski Historyczne, 1969, z. 4, ss. 99—100.

² Przyjaciół Ludu, (Leszno), R. 10, 1843, nr 1, s. 8.

³ Zob. W. Jakóbczyk, *Wielkopolska (1815—1850). Wybór źródeł*, Wrocław 1952, s. 221.

⁴ J. Lompa, *Pielgrzym w Lubopolu, czyli nauki wiejskie, szczególnie dla ludu szląskiego zastosowane*, Lubliniec 1844, s. 83.

⁵ Nadwiślanin, 1862, nr 109; Przyjaciół Ludu, 1862, nr 45/46, s. 7.

⁶ Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu, sygn. OA 2543, k. 20—21, Tygodnik Katolicki, Grodzisk 1868, nr 47, ss. 511—512.

⁷ *Spis książek poleconych przez Komisję Towarzystwa Moralnych Interesów*, ułożył X. Antoni Neubaer, 1878 (Pielgrzym, 1878, nr 132, ss. 2—3).

⁸ *Katalog książek poleconych przez Dyрекcję Towarzystwa Oświaty Ludowej*, Poznań 1877.

⁹ *Spis książek Towarzystwa Czytelni Ludowych poleconych przez Komisję Krytyczną tego towarzystwa*. Zeszyt I. Poznań 1881; *Spis książek poleconych przez Towarzystwo Czytelni Ludowych w Poznaniu*, Poznań 1902; Stefan Michalski, *Katalog książek poleconych dla bibliotek TCL*, seria I. *Książki tanie*, Poznań 1913.

¹⁰ Archiwum Akt Nowych w Warszawie (dalej w skrócie AAN) Konsulat Generalny RP w Opolu, sygn. 91, k. 120—126. *Spis książek dla biblioteczki robotniczej w środowiskach wiejskich na emigracji w Niemczech*. Cena ogólna wymienionego zestawu wynosiła 500 zł. Spis powyższy został rozesłany przez Poselstwo Polskie w Berlinie z pismem z dnia 28 III 1930 do wszystkich konsulatów polskich w Niemczech, k. 110.

wie¹¹, to nie mamy żadnych dowodów, że stosowano go w praktyce. Decentralizacja akcji bibliotecznej, brak centralnego ośrodka koordynującego i metodycznego miały tutaj odbicie również w kształtowaniu się struktury księgozbiorów. Najwięcej jednak zaważyły tu sprawy finansowe, rozwiązywane na własną rękę przez poszczególne dzielnice. I tak na przykład na Pograniczu i Kaszubach (V Dzielnica Związku Polaków) dzięki inicjatywie konsula doktora Kazimierza Szwarcenberga-Czernego zdobyto dotacje przygranicznych starostów, zużyte następnie na zakup nowych księgozbiorów¹², na Śląsku Opolskim (I Dzielnica) rozwiązano tę sprawę częściowo dzięki pomocy Towarzystwa Czytelni Ludowych, które dostarczało książki na kredyt¹³. Później zajął się tym Komitet Pomocy Kulturalnej dla Śląska Opolskiego¹⁴. Gorzej przedstawiało się to zagadnienie w Prusach Wschodnich (IV Dzielnica) i na terenach emigracyjnych (II i III Dzielnica), gdzie podstawą kształtowania się księgozbiorów były pozostałości z bibliotek przedwojennych, a następnie dary przesyłane z Polski.

Powstanie w 1934 r. Wschodniopruskiego Oddziału Centralnej Biblioteki Polskiej w Niemczech zapoczątkowało na terenie Warmii, Mazur i Powiśla dobrze zorganizowaną sieć biblioteczną, której rozwój określały nowoczesne metody pracy bibliotekarskiej (szkolenie bibliotekarzy, propaganda czytelnictwa, sprawozdawczość), jednak „pięta achillesowa” stanowiły tutaj księgozbiory, na co zwracali uwagę zarówno działacze miejscowi¹⁵, jak i przyjeżdżający fachowcy z kraju¹⁶. Pozostałości przedwojenne i poplebiscytowe oraz późniejsze dary stanowiły materiał do formowania kompletów bibliotecznych. Jaka jednak była zawartość treściowa tych kompletów, jakie pozycje do nich wchodziły? Na to dotychczas nie można było dać pełnej odpowiedzi. Zachował się bowiem tylko spis kompletu z Benowa, pow. sztumski, zawierający 50 tytułów¹⁷, ale był to już jeden z późniejszych (1937) i chyba najmniej typowy. Dlatego też w swojej pracy poświęconej bibliotekom polskim na Warmii, Mazurach i Powiślu¹⁸, zmuszony byłam oprzeć się poza wymienionym spisem tylko na tytułach książek wyłowionych ze sprawozdań bibliotecznych (książki najbardziej poczytne, nieprzydatne lub zagubione)¹⁹ oraz na resztkach księgozbiorów ocalałych²⁰.

Ostatnio jednak udało mi się znaleźć w Archiwum Akt Nowych w Warszawie imienne spisy książek 12 bibliotek polskich na Powiślu z okresu działalności Wschodniopruskiego Oddziału (brakuje tylko spisu księgozbioru biblioteczki w Kwidzynie, która powstała najpóźniej). Odkrycie to ma wielkie znaczenie dla dalszych

¹¹ Ibidem, k. 138.

¹² AAN, APB, sygn. 1849; zob. również: K. Szwarcenberg-Czerny, *Książka i czasopisma w Złotowskim w latach 1928—1932*, Czytelnie i biblioteki w województwie koszalińskim. Wspomnienia z pola walki o utrzymanie kultury polskiej w latach 1848—1939 i o jej upowszechnienie w latach 1948—1958, Koszalin 1959, ss. 55—58.

¹³ AAN, APB, sygn. 1901, k. 70.

¹⁴ AAN, APB, sygn. 1881. Sprawozdanie Komitetu Niesienia Pomocy Kulturalnej dla Śląska Opolskiego za okres od 1 czerwca 1932 do 31 marca 1937.

¹⁵ Zob. m.in. pismo Konsulatu RP w Olsztynie z 22 VIII 1936 (AAN, APB, sygn. 1963).

¹⁶ AAN, APB, sygn. 1963, k. 213—217 sprawozdanie Jadwigi Świącickiej.

¹⁷ Zestaw kompletu w formie katalogu albumowego w posiadaniu Muzeum w Kwidzynie.

¹⁸ J. Wróblewski, *Biblioteki polskie na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1881—1939*, Olsztyn 1968.

¹⁹ Por. J. Wróblewski, *Materiały z działalności Centralnej Biblioteki Polskiej w Niemczech — Oddział: Prusy Wschodnie*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, 1962, nr 2, ss. 464 i n.

²⁰ Głównie z bibliotek w Lesznie i Bąswardzie.

badan nad rozwojem polskich bibliotek nie tylko w samych Prusach Wschodnich, ale także w całej Rzeszy, ponieważ dokumentacja księgozbiorów z innych dzielnic jest niewspółmiernie uboższa. Dotychczas bowiem znane są mi tylko następujące spisy:

I. Śląsk Opolski: 1. Spis książek biblioteki polskiej w Raciborzu z 1934 roku ²¹; 2. Spis książek biblioteki w Kępie, pow. opolski, prowadzonej przez Antoniego Wilczka ²²;

II. Pogranicze: Kaszuby: 1. Spis z biblioteki polskiej w Radawnicy (pow. złotowski) ²³.

III. Tereny emigracyjne: 1. Wykaz książek biblioteki Związku Emigrantów Polskich w Niemczech z Lipska ²⁴.

W takiej więc sytuacji odnaleziona dokumentacja księgozbiorów powiślańskich stawia okręg ten w najlepszej sytuacji w prowadzonych badaniach. Jest to tym bardziej ważne, iż obecna rekonstrukcja księgozbiorów na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród żyjących jeszcze czytelników ze względu na długi już przeciąg czasu jest trudna do wykonania, a to z kilku powodów. Po pierwsze — czytelnicy wymieniają tylko te książki, które najbardziej utkwiły im w pamięci. Po drugie — nie ma pewności, czy wymieniany tytuł pochodził rzeczywiście z biblioteki, czy była to książka pozabiblioteczna. Wreszcie istnieje możliwość, że czytelnicy mogą wymienić książki już czytane po wojnie ²⁵.

* * *

Księgozbiory okręgu powiślańskiego, zorganizowanego w ramach Centralnej Biblioteki Polskiej w Niemczech — Oddział: Prusy Wschodnie, pochodziły z następujących źródeł: 1) pozostałości z dawnych bibliotek (przedwojennych, przed- i poplebiscytowych); 2) książek dostarczonych przez kierownictwo Oddziału z Olsztyna; 3) książek przesłanych z Centrali w Berlinie oraz 4) z późniejszych darów lub zakupów.

W październiku 1937 roku w 12 istniejących bibliotekach (Benowo, Mikołajki, Mirowice, Nowa Wieś, Nowy Targ, Pierzchowice, Postolin, Sadłuki, Stary Targ, Sztum, Trzciano, Waplewo) znajdowało się 15 kompletów liczących łącznie 1290 tomów. Spośród nich siedem (numery: XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI i XVII), w których znajdowało się 498 tomów, było skompletowanych ze starych książek znajdujących

²¹ Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Opolu, Nadprezydium Prowincji Górnośląskiej w Opolu, sygn. 182, k. 28—42. Spis ten zawiera ogółem 531 pozycji w 6 działach: dział A (52—21), dział B — Powieści, romanse, nowele (217—51), dział C — Powieści religijne (38—11), Dział D — Książki naukowe, geograficzne i poezje (98—30), dział E — powieści dla młodzieży (68—32) i dział G — (58—11). Uwaga: pierwsza liczba oznacza łączne pozycje, druga książki brakujące, różnica tych dwóch liczb daje rzeczywisty stan księgozbioru biblioteki w Raciborzu w 1934 r.

²² Według oświadczenia Antoniego Wilczka a spis ten zawiera około 150 tytułów; obecnie znajduje się w posiadaniu Czesława Wawrzyniaka z Instytutu Śląskiego w Opolu i ma być wykorzystany w jego pracy doktorskiej.

²³ Spis zawiera 140 pozycji; podarowała go autorowi Stefania Kluk, dawniejsza bibliotekarka i wychowawczyni przedszkola w tej miejscowości (obecnie również kieruje przedszkolem).

²⁴ AAN, APB, sygn. 1774. Spis ten pochodzi z 11 stycznia 1932 r. i zawiera 173 pozycje.

²⁵ Np. jeden z czytelników z Pogranicza, odpowiadając na ankietę przesłaną przez autora, wśród czytanych książek wymienia: M. K a j k a, *Zebrałem snop płoń. Opracowali i wstępem opatrzyli Janusz J a s i ń s k i i Tadeusz O r a c k i*, Warszawa 1958 (List z 8 V 1970 r.).

się na ziemi malborskiej, trzy otrzymano z Centrali Biblioteki Polskiej w Berlinie (232 wol.) oraz pięć (I, VI, VII, XXXV i XXXVI), posiadających 530 tomów, z Olsztyna. (Należy też zaznaczyć, że dwukrotnie, w 1934 i 1936 r. okręg powiślański przekazał do Olsztyna ze swoich zasobów łącznie 2000 tomów)²⁶. W późniejszym okresie otrzymywano jeszcze dary²⁷ oraz zakupywano książki nowe²⁸.

Stan liczbowy księgozbiorów w poszczególnych bibliotekach na przestrzeni lat przedstawia tabela 1²⁹.

TABELA 1

Księgozbiory Okręgu Powiślańskiego Centralnej Biblioteki Polskiej w Niemczech — Oddział: Prusy Wschodnie

Miejscowość	1934/1935	1935/1936	1936/1937	1937/1938
Benowo	—	—	50	50
Kwidzyn	—	—	—	130
Mikołajki	89	89	109	157
Mirowice	70	70	skonfisk.	70
Nowa Wieś	72	72	nieczynna	90
Nowy Targ	72	100	100	93
Pierzchowice	72	72	72	72
Postolin	72	72	83	93
Sadłuki	72	72	nieczynna	47
Stary Targ	134	135	128	100
Sztum	200	199	199	72
Trzciano	88	100	80	80
Waplewo	70	70	70	170
Razem	1011	1051	991	1224

Pod względem stanu i zawartości treściowej książki te przedstawiały wiele do życzenia. Można to stwierdzić szczególnie na podstawie raportów Konsulatu polskiego w Kwidzynie, który w tej dziedzinie przejawiał stosunkowo duże zainteresowanie i troskę. Tak m.in. w początkach 1937 r. Konsulat zwrócił się w tej sprawie do Polskiego Związku Zachodniego wykazując zarówno dotkliwy brak książek, jak i niewłaściwy sposób ich dostarczania z kraju.

„Wśród ludności polskiej w Prusach Wschodnich panuje bardzo wielki głód książki, gdyż istniejące biblioteki pochodzą jeszcze z czasów przedwojennych, książki bardzo zniszczone i przez czytelników kilkakrotnie już czytane. Z tego względu akcja zaopatrywania ośrodków polskich za granicą jest niesłychanie celowa, o ile książki wysyłane będą ściśle kontrolowane. Istnieje tu szczególne niebezpieczeństwo, że po-

²⁶ AAN, KRP w Kwidzynie, sygn. 24a (Ogólne sprawy kulturalne emigracji i mniejszości polskiej w Prusach. Biblioteki. Korespondencja, raporty konsulatu. Spisy książek 1929—1938), k. 216—217.

²⁷ Ibidem, k. 233—234, 240, 243—247, tutaj zwracają uwagę dary prof. dr Karola *Estreichera*. Potwierdza to również obecna informacja prof. K. *Estreichera* (List z 22 X 1969 r.).

²⁸ Ibidem, k. 235, 237—238.

²⁹ Tabelka opracowana na podstawie sprawozdań rocznych.

szczególni właściciele bibliotek ofiarowując książki, wybierają wszystkie bezwartościowe, broszurowane książki tzw. »literaturę wagonową«, porządkując w ten sposób równocześnie księgozbiory. Takie transporty budzą, rzecz zrozumiała, wśród rodaków za granicą uczucie lekceważenia ich, orientując się szybko co do wartości otrzymywanych książek.»³⁰

Kilkanaście dni później wicekonsul Edward Czyżewski w piśmie z 12 lutego 1937 r. do Ambasady w Berlinie stwierdzał:

„Jak Konsulat już kilkakrotnie referował stan bibliotek świetlicowych jest zupełnie niedostateczny na terenie ziemi malborskiej [...]. Istniejące biblioteki posiadają książki stare, niektóre jeszcze drukowane w 1850 roku, wszystkie już bardzo zniszczone i kilkakrotnie zmieniane między poszczególnymi miejscowościami. Bibliotek takich jest 12 o ilości tomów 1061 (beletrystycznych 800, naukowych 133 i dziecięcych 118). Związek Polaków otrzymał w roku zeszłym z Olsztyna dwie biblioteczki, i w roku obecnym również dwie, lecz w stosunku do istniejącego głodu książkowego jest to absolutnie za mało, tym bardziej że strona niemiecka, która stale przyswaja sobie wiele metod pracy polskiej prowadzi za pośrednictwem bibliotek wiejskich systematyczną akcją germanizacyjną. Biblioteki niemieckie, wyposażone znakomicie, dochodzące niejednokrotnie do wysokości 1000 tomów na jedną miejscowość, posiadają wspaniale wydane i ilustrowane wydawnictwa, pięknie wydane i oprawne [...]. Akcja ta może z czasem okazać się niebezpieczna i dlatego powinno się jej przeciwdziałać przez odnowienie bibliotek. Na zmianę książek i rozszerzenie akcji bibliotekarskiej ziemia malborska potrzebowałaby ca 500—1000 dobrych książek zarówno dla starszych, jak i dla młodzieży, trwale oprawnych. Książki nieoprawne, broszury itd. nie powinny przy wysyłce do Niemiec wcale wchodzić w rachubę [...]. Jeżeli chodzi o wybór książek, Konsulat w najbliższym czasie nadeśle wykaz pożądanych autorów³¹. Ogólnie stwierdzić można, że dużą poczytnością cieszą się dzieła Sienkiewicza, Prusa, Gąsiorowskiego, Przyborskiego. W ogóle książki pisane przystępnie, bez ataków na Kościół, moralne, no i oczywiście bez żadnych wymyślań na Niemców, »gdźz sprzeciwia się porozumieniu polsko-niemieckiemu« jak oficjalnie wyjaśniają czynniki niemieckie, kontrolujące biblioteki polskie³². Z książek dla dzieci i młodzieży pożądane są opowiadania podróżnicze, bajki mądre (Makusiński), możliwie wszystkie książki o treści harcerskiej itd. Ponieważ Światopol [Światowy Związek Polaków z Zagranicy] rozpoczął obecnie celową akcję zaopatrywania terenów w biblioteki, Konsulat pozwala sobie wyżej wymienione uwagi podać do wiadomości z prośbą o wzięcie pod uwagę tutejszego terenu w akcji zaopatrzenia go

³⁰ AAN, Światowy Związek Polaków z Zagranicy sygn. 496. Kopia pisma z 27 stycznia 1937 r.

³¹ Autor odnalazł w aktach archiwalnych nie datowane zamówienie na książki do bibliotek młodzieży na Powiślu. Zawiera ono następujące pozycje: 1. cały cykl Rodziewiczówny; 2. H. Sienkiewicz: Trylogia, W pustyni i w puszczy, Quo vadis?, wszystkie nowele z wyjątkiem antyniemieckich; 3. B. Prus: Faraon, Komediantka, Łalka, Nowele; 4. St. Wł. Reymont: Chłopi, Nowele; 5. G. Morcinek: Wyrabany chodnik, Gwiazdy w studni, Ludzie są dobrzy, Wróble na dachu; 6. K. Tetmajer: Na skalnym Podhalu; 7. Z. Kossak-Szczuczka: Krzyżowcy, Beatum scelus, Nowele, Pożoga; 8. J. Weyssehof: Soból i panna, W puszczy; 9. B. Dykowski: Nasz las i jego mieszkańcy; 10. W. Przyborski: cały cykl powieści historycznych; 11. S. Zeromski: Popioły; 12. J. Ligoń: cały komplet — Baj i bajki; 13. J.I. Kraszewski: Powieści historyczne; 14. T.T. Jeź; 15. W. Sieroszewski: Pisma — powieści z dalekiego wschodu. Bajki; 16. A. Fiedler; 17. F.A. Ossendowski; 18. A. Dygasiński; 19. A. Strug, 20. Lepecki; 21. A. Mickiewicz: Grażyna; F. Goetel; Książki z dziedziny współczesnej, Powieści historyczne, Dzieła podróżnicze (AAN, KRP w Kwidzynie, sygn. 24a, k. 317).

³² Zob. J. Wróblewski, *Rewizje polskich bibliotek na Warmii, Mazurach i Powiślu w okresie hitleryzmu*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, 1970, nr 4, s. 529.

w książki a to ze względu na to, że teren przez dłuższy czas był pod tym względem traktowany po macoszemu”³³.

Jeszcze w tym samym roku w związku z dużym spadkiem czytelników na Powiślu, wicekonsul Edward Czyżewski, obok takich przyczyn jak rewizje i odejście sporej liczby młodzieży do wojska wymieniał także mało interesujący księgozbiór³⁴, a w piśmie z 18 grudnia 1937 r. do Światowego Związku Polaków z Zagranicy tak stwierdzał:

„Prowadzona przez Związek Polaków akcja bibliotekarska w terenie powinna, wobec atrakcyjności bibliotek niemieckich, również dążyć do powiększenia ilości czytelników i rozszerzenia swego zasięgu. Pomimo jednak, że zainteresowanie czytelnictwem jest duże, zaznaczyć należy, że zarówno ilość czytelników, jak też i wypożyczeń raczej się zmniejsza. Powodem tego niepokojącego stanu rzeczy jest brak nowszych i ciekawych książek, co wywołuje coraz większe zniechęcenie czytelników, tym bardziej że większość książek poszczególnych bibliotek została przeczytana.

Na terenie Powiśla znajduje się ogółem 12 bibliotek, posiadających łącznie 1260 tomów. Z tych książek 498 pochodzi ze starych księgozbiorów, dawnych tutejszych bibliotek polskich przedwojennych, 232 książek nadesłanych swego czasu z Berlina i 530 przesłanych swego czasu z Olsztyna. Te ostatnie przedstawiają największą wartość, lecz są rozdzielone na 7 miejscowości. Dla ilustracji stanu posiadania Konsulat załącza wykazy książek posiadanych przez poszczególne biblioteki³⁵. Z wykazów tych widać dobrze, wiele jest tam numerów inwentarzowych kwalifikujących się do skreślenia i zastąpienia innymi dziełami [...]. Jeżeli chodzi o dobór dzieł, to w załączeniu Konsulat przesyła opracowany przez tutejszych nauczycieli spis autorów specjalnie nadających się dla tutejszych czytelników”³⁶.

* * *

Znalezione wykazy książek z 12 bibliotek na Powiślu liczbowo przedstawiają się następująco: Benowo (komplet XXXV) — 50 tomów, Mikołajki — 89 tomów, Mirovice (komplet XIV) — 70 tomów, Nowa Wieś (komplet XII) — 72 tomy, Nowy Targ

³³ Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Warszawie, wiązka 131, teczka 1 (obecnie w Archiwum Akt Nowych).

³⁴ Konsul m.in. pisał: „Największy jednak spadek czytelnictwa spowodował stary i prawie mało odnawiany księgozbiór, tak że siła atrakcyjna książki równa się w 6 miejscowościach prawie zeru, co utrudnia także racjonalną wymianę (książek) bibliotek między poszczególnymi miejscowościami. Na ten niepokojący stan rzeczy pozwoliłem sobie kilkakrotnie w raportach do Ambasady zwrócić uwagę, (vide raport z dnia 5.10.1936 nr 299/9/6 i z 12.2.1937 nr 299 3/9, jak również pismo w tej sprawie do Związku Zachodniego), jak również poruszałem tę sprawę kilkakrotnie ustnie w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i w Światowym Związku Polaków. Prawie połowa książek to zebrane ze starych tutejszych terenowych bibliotek, pochodzących jeszcze sprzed wielkiej wojny. Książki te przez wszystkie miejscowości były kilkakrotnie czytane i trudno nawet wymagać, aby czytelnictwo w tych miejscowościach kwitło [...]. Ażeby akcja biblioteczna, która w obecnym sezonie będzie energicznie prowadzona dalej, dała wyniki pozytywne, byłoby wskazane zasilić tutejsze biblioteki większą ilością oprawnych i starannie dobranych książek (ca 400 tomów), co pozwoliłoby na uzupełnienie, względnie odnowienie najstarszych bibliotek i utworzenie 2—3 nowych (Kwidzyn, Marajny i 1 rezerwową). Dotychczasowy sposób zaopatrywania terenu w książki lub biblioteki przez Dzielnicę w Olsztynie nie uważam za odpowiedni, gdyż kierownik tego działu pracy, z zupełnie zrozumiałych względów, dba przede wszystkim o swój teren przesyłając na Powiśle mało i może marnie wysortowane książki (AAN, KRP w Kwidzynie, sygn. 24a, k. 223—224).

³⁵ Przepuszczalnie są to wykazy, których łączny zestaw jest tutaj publikowany.

³⁶ AAN, KRP w Kwidzynie, sygn. 24a, k. 226—227. Być może jest to wykaz wymieniony w przypisie 31.

(komplet XIV) — 72 tomy, Pierzchowice — 72 tomy, Postolin (komplet XIII) — 72 tomy, Sądłuki (komplet XV) — 72 tomy, Stary Targ — 134 tomy, Sztum (komplet I) — 151 tomów, Trzciano (komplet XII) — 88 tomów, Waplewo (komplet XVII) — 70 tomów. Łącznie 1012 tomów³⁷. Wszystkie wymienione komplety poza Benowem nie mają daty. Należy przypuszczać, że wykazy pochodzą z końca 1937 roku, na co wskazuje zestawienie umieszczone w sprawozdaniu pisanym przez bibliotekarza okręgowego Franciszka Wojciechowskiego z 11 października tegoż roku³⁸.

TABELA 2

Biblioteki polskie na Powiślu w 1937 r.

Miejscowość	Nr kompletu	Liczba woluminów	Uwagi
Benowo	XXXV	50	
Mikołajki	I	200	
Mirowice	XVI	70	
Nowa Wieś	XII	72	
Nowy Targ	VII	100	
Pierzchowice	XI	72	
Postolin	XIII	72	
Sądłuki	XV	72	
Stary Targ	2 K.C.B.	143	
Sztum	6 i K.C.B.	189	
	XXXVI	80	kompl. 6—100 wol.
Trzciano	VI i XVII	170	kompl. CB—89 wol.
Waplewo			kompl. 6—100 wol.
			kompl. XVII—70 wol.
Razem	15	1290	

Ponieważ biblioteczka z Benowa nosi datę skompletowania 29 stycznia 1937, należy przyjąć, że spisy publikowane pochodzą z okresu między styczniem a październikiem 1937.

Prawie wszystkie wykazy (z wyjątkiem Starego Targu, Pierzchowic, Postolina i Sztumu) mają wyodrębnione działy: dział beletrystyczny i dział naukowy, natomiast komplet z Mikołajek ma ich aż pięć (I — powieści historyczne, II — nowele, romanse i powieści obyczajowe, III — przyrodniczo-geograficzne, IV — poezje, V — opowiadania dla młodzieży). Ze względu na to, że sam podział jest niekonsekwentny i pozostawia wiele do życzenia, w publikowanym wykazie poniechano zaznaczania przynależności działowej. Dla zaoszczędzenia miejsca wszystkie 12 wykazów scalono w jeden zbiorczy podając w nawiasach, w których miejscowościach znajdowała się dana pozycja. Uzupełniano też nazwiska autorów i tytuły oraz dla lepszej orientacji w tematyce księgozbiorów odtworzono podtytuły³⁹, poniechano zaś rekonstrukcji miejsca i daty wydań, a to ze względu na niemożność ich ustalenia w razie wielo-

³⁷ Ibidem, k. 285—316.

³⁸ Ibidem, k. 216.

³⁹ W początkowej fazie na podstawie dostępnych źródeł w Olsztynie uzupełniał autor, następnie dalsze uzupełnienia wykonał Dział Informacyjno-Bibliograficzny Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy w Warszawie. Za bardzo wydatną pomoc autor składa jak najserdeczniejsze podziękowanie.

krotnych wydań poszczególnych pozycji. Przy autorach pozostawiono określniki „ksiądz”, zaś te które mogły wchodzić do księgozbiorów do 1902 r., oznaczono gwiazdką. Dwie zaś gwiazdkami oznaczono ocalałe książki z Benowa, będące obecnie w posiadaniu autora.

Sama analiza pod względem reprezentowania w zbiorczym wykazie (ułożonym alfabetycznie) autorów przedstawia się następująco:

1. Kraszewski — 36; 2. Sienkiewicz — 31; 3. Rodziewiczówna — 11; 4. Orzeszkowa — 11; 5. Żeromski — 9; 6. Prus — 8; 7. London — 8; 8. Przyborski — 7; 9. Gomulicki — 7; 10. Reymont — 7; 11. Verne — 7.

Ten układ autorów pokrywa się zasadniczo z moim zestawieniem z 1968 r., a dotyczącym księgozbioru całego Oddziału⁴⁰. Natomiast stosunkowo w niewielu wypadkach występują te same tytuły w poszczególnych kompletach. Jest to zjawisko dodatnie, gdyż umożliwiało wymianę kompletów między poszczególnymi miejscowościami. I tak w największej liczbie, tj. w 5 bibliotekach znalazły się tylko dwie pozycje: J. I. Kraszewski: Kordecki i Wydrażona igła (Bibl. Katolika), w 4 bibliotekach 11 tytułów: J. Chociszewski: Niech żyje, Dla marnego grosza (Bibl. „Katolika”), A. Domańska: Krysią bezimienna, F. Koneczny: Dzieje Śląska, Dziennik wyprawy kapitana Scotta, Oblężenie Pragi (Bibl. „Katolika”), H. Sienkiewicz: Obrona Częstochowy, Potop i Pan Wołodyjowski, A. Sierakowski: Listy z podróży, S. Tuchołkowa: Dziewica Orleańska, w 3 bibliotekach 30 tytułów: M. Bogusławska: Drobizgi, F. Burnet: Mały lord, Z. Chelmiński: Requiescat in pace, P. Choynowski: Kuźnia, H. Conscience: Szczęście w bogactwie, Ch. Erckmann: Opowiadanie rektora z r. 1813, J. Gallus: Starosta weselny, W. Grzelak: Łódką z biegiem Wisły, T. T. Jez: Narzeczona Harambaszy, J. I. Kraszewski: Infantka, Jelita i Stara bań, A. Leśniewska: Rycerz, A. Lisiecki: Czasy apostołskie, Los sieroty (Bibl. „Katolika”), F. Morzycka: O ojcowiznę; F. Nabor: Zwycięstwo krzyża, M. Noskowski: Monolog i dialogi, O życie i wolność (Bibl. „Katolika”), J. Orwicz: Od Dubienki do Raclawic, E. Orzeszkowa: O żydach i kwestii żydowskiej, M. Rodziewiczówna: Szary proch, M. Sanders: Piękny Bill, H. Sienkiewicz: Ogniem i mieczem, Sześć beczek złota (Bibl. „Katolika”), J. Verne: 20 000 mil podmorskiej żeglugi, W puszczy amerykańskiej (Bibl. „Katolika”), Warnkówna: Na skrzydłach fantazji, Zbiór powiastek (Bibl. „Katolika”), S. Żeromski: Syzyfowe prace. Wszystkie pozostałe tytuły znalazły się w dwu lub jednej tylko miejscowości.

Nie mamy jednak dowodów czy i w jakim stopniu odbywały się wymiany kompletów.

Publikowany poniżej wykaz daje ogólny pogląd na powiślańskie księgozbiory, podjęcie zaś szczegółowej analizy ich struktury i przydatności do poziomu ówczesnych czytelników tego regionu nadaje się raczej na łamy fachowych czasopism bibliotekarskich.

Należy jeszcze zaznaczyć, że zamieszczone tutaj materiały stanowią nie tylko uzupełnienie dotychczasowych badań w zakresie księgozbiorów na terenie wschodniopruskim, ale są także podstawą do dalszych badań zmierzających do pełnego opracowania dziejów książki polskiej pod panowaniem pruskim.

KSIĄŻKI BIBLIOTEK POLSKICH NA POWIŚLU

1. A.B.C.: Męka bolesna Pana naszego Jezusa Chrystusa. Rozważania i modlitwy na wielki post (Waplewo); 2. Alcott Luisa May: Małe kobietki (Sztum); 3. Anczyk Władysław Ludwik: Przypadki Robinsona Kruzoa (Sztum); 4. Andersen Hans Chri-

⁴⁰ J. Wróblewski, *Biblioteki polskie*, s. 123.

stian: Bajki (Mirowice); 5. Andersen Hans Christian: Baśnie (Mikołajki, Postolin); 6.** Andreasz Józef ks.: Pius XI ojciec chrześcijaństwa (Benowo, Postolin); 7. Andrews Jane: Czworono moich przyjaciół (Mirowice); 8. Andrejew Leonidas: Czerwony śmiech (Trzciano); 9. Andruszewski: Za słońcem (Nowa Wieś); 10. Antoniewicz Karol Bożo ks.: Czytania święteczne dla ludu naszego (Stary Targ); 11. Arct-Golczewska Maria: Drzewo i krzewy (Postolin); 12. Arct-Golczewska Maria: Nad stawem i rzeką (Postolin); 13. B. A.: Białe głowy (Nowy Targ, Pierzchowice); 14. Bađeni Jan ks.: Życie św. Ignacego Loyoli założyciela zakonu Towarzystwa Jezusowego (Postolin); 15. Bandrowski Jerzy: Na polskiej fali (Sztum); 16. Barczewski Walenty ks.: Kiermasy na Warmii (Mikołajki, Postolin); 17. Barclay Florence Luisa: Biała Księżniczka z Worcesterster (Sztum); 18.** Bartkiewicz Zygmunt: Krwią i atramentem (Benowo); 19. Bassara St. Antoni: Przez pogrom. Powieść na tle historycznym (1812) (Mirowice); 20. Bellarmin Robert ks.: Wzdychanie gołębic, czyli o dobru uez (Pierzchowice); 21. Belzka Zofia: Zaczarowana czapa. Bajki słowiańskie (Sztum); 22. Belza Władysław: Z odległej przeszłości. Obrazki historyczne (Mikołajki); 23. Berg-Bengt: Mój skrzydlaty przyjaciel (Sztum); 24. Berthet Eligiusz: O życie i miłość. Szlakiem mamutów (Stary Targ); 25. Biart Lucjan: Podróż mimowolna (Nowy Targ); 26. Biegański Jan: Nasze ziola lekarskie i ich stosowanie w leczeniu (Trzciano); 27. Bieroński Jerzy: Z przygody w przygodę (Sztum); 28. Blasco-Ibanez Vicente: Meksyk (Stary Targ); 29. Bobińska Helena: O szczęśliwym chłopcu (Sadiuki); 30. Bobrowska Bronisława: Janek w Legionach. Opowiadanie dla młodzieży osnute na tle prawdziwego zdarzenia (Sztum); 31. Boguska Helena (Rogozińska, Hajota): Jak cień. Powieść (Stary Targ); 32. Bogusławska Emma: Życie mrówek i ich mrowiska (Nowa Wieś, Nowy Targ); 33.** Bogusławska Maria: Drobiazgi. Obrazki z codziennego życia (Benowo, Stary Targ, Nowa Wieś); 34. Bogusławska Maria: Dziecko legionu. Powieść historyczna z końca w. 18-go (Postolin, Stary Targ); 35. Bogusławska Maria: Gospoda pod Modrym Fartuszkim. Powieść historyczna z dziejów Pomorza XVII w. (Stary Targ); 36. Bogusławska Maria: Młodzi. Cztery powieści dla młodzieży dorosłej i dorastającej (Mirowice); 37. Bogusławska Maria: Ofiara Wiktorii (Nowa Wieś); 38. Bogusławska: Poezje Mickiewicza (Nowa Wieś); 39. Bohater zakonnik (Postolin); 40. Bohuszewiczowa J.: Przygoda Państwa Milusińskich. Bajeczki dla dzieci od lat 7 do 9 (Sztum); 41. Bojarska Stefania: Nasz dorobek kulturalny. Przewodnik dla osób pracujących społecznie... (Mirowice); 42. Bornsteinowa J.: Z życia zwierząt w niewoli. Oprac. wg Hagenbacha... (Sztum); 43. Bölsche Wilhelm: Dni stworzenia (Sztum); 44. Brehm Alfred Edmund: Z życia naszych szkodników i szprzymierzeńców (Trzciano); 45. Brodowski Mieczysław: Kwiaty i kłosy. Utwory do deklamacji Zebrak... (Waplewo); 46. Brodziński Kazimierz: O klasycyzmie i romantyzmie (Mikołajki); 47. Brodziński Kazimierz: Wybór poezji (Mikołajki); 48. Brownsfordowna Maria: Mała święta. Piętnastoletnia Karmelitanka (Stary Targ); 49. Brykczyński Stefan: Moje wspomnienia. Rok 1863 (Sadiuki); 50. Brzezińska: Dzieje państwa rzymskiego (Nowy Targ); 51. Brzeziński Mieczysław: Owady i ich znaczenie w gospodarstwie (Trzciano); 52. Brzeziński Kazimierz: Sadzenie drzew owocowych wraz z opisem ważniejszych odmian (Pierzchowice); 53. Brzeziński Mieczysław: Pogadanki o niebie i ziemi (Sadiuki); 54. Brzeziński Mieczysław: Pogadanki z dziedziny przyrody i przemysłu (Trzciano); 55. Brzeziński Mieczysław: Przygody myśliwca wśród lodów północy i lasów południa podług Fr. Hofmana (Postolin); 56.* Brzeziński Mieczysław: Rośliny, zwierzęta i ludzie na kuli ziemskiej (Sadiuki); 57. Brzeziński: Stracone szczęście (Pierzchowice); 58.* Brzeziński Mieczysław: Stany Zjednoczone Ameryki Północnej (Nowy Targ); 59. Brzeziński M.: O Górach ziejących ogniem czyli wulkanach, o sprawionych przez nie klęskach i ich przyczynach (Postolin); 60. Bukowiecka Zofia: Książka Zosi. Opowiadania babuni o Ojczyźnie (Nowy Targ); 61.** Bukowiecka Zofia: Jak się dusza budziła w Józju, opowiadanie dla młodzieży (Waplewo, Benowo); 62. Bukowiecka Zofia: Osem opowiadań o różnych zuchach, którzy serce mając dzielnie wspomogli ojczyźnie w potrzebie (Mirowice); 63. Bukowiecka: Zatrute ziarno (Nowa Wieś); 64.** Burdecki Feliks: Zbawczy telewizor (Benowo); 65. Burnett Frances E. Hodgson: Mały lord, powieść dla młodzieży (Pierzchowice, Sztum, Nowy Targ); 66. Buxy de B.: Zwycięstwo miłości. Powieść (Sadiuki); 67. Buyno-Arctowa Maria: Na zamku hrabiowskim. Opowiadanie dla starszych dzieci. Spolszczone przez... (Pierzchowice); 68. Buyno-Arctowa Maria: Związek siedmiu (Nowy Targ); 69. Bzowski Teofil: Gniazdo rodzinne (Sztum); 70. Calderon de la Barca don Pedro: Książę niezłomny (przełożył Juliusz Słowacki) (Mikołajki); 71. Cesarz Domicjan („Katolik”) (Pierzchowice, Stary Targ); 72. Champol Fr. (= de Lagrèze): Siostra Aleksandra

(Nowy Targ); 73.* Chata wieśniacza czyli powieść o zamordowaniu kapiana Walentego (Z wydawnictw X. Fr. Bażyńskiego) (Trzciano); 74. Chelczewski ks.: Pod Twoją obronę (Nowy Targ); 75. Chelmiński Zygmunt: Requiescat in pace, opowiadanie (Mirowice, Nowy Targ, Waplewo); 76. Chętnik Adam: Z kurpiowskich borów. Szkice, opowiadania, obrazki i gadki (Mikołajki); 77. Choloniewski Antoni: Tadeusz Kościuszko (Nowy Targ, Sądłuki); 78. Chlebowski Bronisław: Rozwój kultury polskiej w treściwym zarysie przedstawiony (Stary Targ); 79. Chociszewski Józef: Niech żyje. Zbiór toastów i przemówień do wygłaszania... (Benowo, Mikołajki, Stary Targ, Trzciano); 80. Chociszewski Józef: Powieści z ust ludu i z ksiąg zebrał i wydał ... (Mirowice); 81. Chociszewski Józef: Wesoły deklamator (Mikołajki, Trzciano); 82. Chrzęszczewska Jadwiga: Znani i nieznani (Mirowice); 84. Chwaliszewski ks.: Ojciec Bernarda (Nowa Wieś); 85. Ciembrowicz J.: Mistrz Twardowski. Opowiadanie (Sztum); 86. Colonna-Walewska Janina: Czarodziejskie baśnie dla grzecznych dzieci (Sztum); 87. Conscience Henryk: Lew z Flandrii. Powieść z XIV w. osnuta na tle walk Flamandczyków o niepodległość ojczyzny (Nowa Wieś, Nowy Targ); 88. Conscience Henryk: Pamiętny rok (Waplewo); 89. Conscience Henryk: Szczęście w bogactwie (Mirowice, Pierzchowice, Sądłuki); 90. Conscience: W królestwie skarbnika (Nowa Wieś); 91. Cozel Feliks ks.: Rodzina chrześcijańska (Stary Targ); 92. Córka praczki (Benowo, Postolin, Stary Targ); 93. Croiset Jan: O nabożeństwie do Najświętszego Serca Pana Jezusa Chrystusa (Trzciano); 94. Curwood James Oliver: Łowcy wilków (Stary Targ); 95. Curwood James Oliver: Władca skalnej doliny (Stary Targ); 96. Curwood James Oliver: Włóczęgi północy (Stary Targ); 97. Mc Cutcheon George Barr: Za siódmą górą. Powieść (Mikołajki); 98. Cygoj A.: Życie Pana naszego Jezusa Chrystusa (Stary Targ); 99.** Czarna księżniczka (Bibl. „Katolika”) (Benowo, Trzciano); 100. Czechow Antoni: Śmierć urzędnika (Nowy Targ); 101. Czeska-Maczyńska Maria: Dwaj Rymzowie. Powieść historyczna z XVII w. (Nowa Wieś, Sądłuki); 102. Czeska-Maczyńska Maria: Dymy. Powieść (Postolin); 103. Czyżowski Kazimierz Andrzej: Jim żeglarka (Sztum); 104. Danielewski (Danilewskiej Grigorij): Straszny rok. Romans historyczny (Sądłuki); 105. Daudet Alfons: Straszny rok. Opowiadania z wojny francusko-pruskiej 1870—1871 r. (Postolin); 106. Dąbrowa Jan Marian: Telewizor Orkisz (Sztum); 107. Dąbrowska Maria: Marcin Kozera (Sztum); 108. Dąbrowska Maria: Dzieci ojczyzny. Opowiadania historyczne dla młodzieży (Pierzchowice, Nowa Wieś); 109. Dąbrowska Maria: Przyjaźń (Sztum); 110. Dąbrowska Maria: Uśmiech dzieciństwa. Wspomnienia (Benowo, Postolin); 111. Dąbrowska Z.: Henryk Sienkiewicz w oświetleniu najcenniejszych krytyków (Stary Targ); 112. Dąbrowski Ignacy: Samotna. Stara matka. Niepotrzebny (Nowy Targ); 113. Delehaye Hippolit: Święty Jan Berchmans (Postolin); 114. Dębicki Zdzisław: Portrety (Trzciano); 115. Dembińska Maria: Tadeusz Kościuszko (Nowy Targ, Postolin); 116. Demby St.: Łany ojczyste (Waplewo); 117. Dyakowski B.: Patrol beskidzki. Opowiadanie wakacyjne (Nowa Wieś); 118. Dickens Karol: Noc wigilijna. Straszliwa historia o duchach i upiorach (Nowa Wieś, Waplewo); 119. Dickens Karol: Wielkie nadzieje tom I (Pierzchowice); 120. Dickens Karol: Wielkie nadzieje tom II (Pierzchowice); 121.** Dla marnego grosza (Bibl. „Katolika” nr 25) (Benowo, Postolin, Stary Targ, Waplewo); 122. Doba-czewska Wanda: Rycerki polskie (Postolin); 123. Domańska Antonina: Historia zóltej cizemki. Powiastka z czasów Kazimierza Jagiellończyka (Pierzchowice); 124. Domańska Antonina: Krysia bezimienna. Opowiadanie z czasów Zygmunta Augusta i Stefana Batorego. (Nowy Targ, Pierzchowice, Sądłuki, Sztum); 125. Domańska Antonina: Krzyż w Probołowicach (Stary Targ); 126. Domańska Antonina: Legendy z życia świętych (Pierzchowice); 127. Domańska Michalina: Historia prawdziwa (Stary Targ); 128. Domańska Michalina: Małżeństwo Zygmunta Kietlicza (Sztum); 129. Dubiecki Marian: Z przeszłości (1861—1862) (Pierzchowice); 130. Duchowicz Br.: Napoje alkoholowe i wpływ ich na duszę i ciało człowieka (Pierzchowice); 131. Dumas Aleksander: Hrabia Monte Christo (Postolin); 132. Dumas Aleksander: Neron. Romans historyczny (Nowa Wieś); 133. Duninówna Helena: Na obczyźnie (Mikołajki); 134.** Duse S.A.: Tajemnica dwóch twarzy (Benowo); 135. Dyakowski Bohdan: O trzęsieniach ziemi (Sztum); 136. Dyakowski Bohdan: O wulkanach i ich wybuchach (Sztum); 137. Dyakowski Bohdan: Przygody młodej kawki oraz inne opowiadania historyczne (Mikołajki); 138. Dyakowski Bohdan: W góry, w góry miły bracie! Opowiadanie na tle wakacji uczniowskich w Tatrach (Waplewo); 139. Dyakowski Bohdan: Węże (Mirowice); 140. Dybczyński Tadeusz: Tania podróż po kraju. Zajmujący opis pieszej podróży (Nowa Wieś); 141. Dybczyński Tadeusz: W poprzek Sybiru. Powieść podróżnicza (Sztum); 142. Dygasiński Adolf: Co się dzieje w gniazdach (Pierz-

chowice); 143. Dygasiński Adolf: Von Molken (Mirowice, Nowa Wieś); 144. Dygasiński Adolf: Wilk, psy i ludzie (Mirowice); 145. Dygasiński Adolf: Właściele (Pierzchowice); 146. Dziecię Marii. Powieść obyczajowa (Bibl. „Katolika” nr 15) (Benowo, Postolin); 147. Dziaduszycka Anastazja: Co dzieci czytały w chwilach wolnych (Sadłuki); 148. Dzieje duszy czyli żywot siostry Teresy od Dzieciątka Jezus i od najśw. oblicza karmelitanki bosej 1873–1897 przez nią samą skreślony (Trzciano); 149. Dziennik pśnotnego Jurka. Przekł. z ang. Z. Sokółowskiej (Sztum); 150. Dzierżanowski Wiktor: Nam jeno szumy zwiastują wiosnę (Mikołajki); 151. Dzikowski Stanisław: Egzotyca Polska. Z myśliwskiej włóczęgi (Sztum); 152.* Dziury Jan: Inne czasy, inni ludzie. Opowiadania z dziejów ojczystych (Pierzchowice); 153. Dżwonkowski Włodzim.: Portrety dziejowe [odczyty wygłoszone w r. 1927 przed mikrofonem Polskiego Radia] (Nowy Targ); 154. Echo z Afryki [Czasopismo?] (Benowo); 155. Ejsmond Julian: Antologia bajki polskiej (Sztum); 156. Erckmann Chatrian: Hugon Wilk (Nowy Targ, Waplewo); 157. Erckmann Chatrian: Opowiadanie rekruta z r. 1813 (Mirowice, Nowa Wieś, Waplewo); 158. Ewald Karol: Nowe opowiadania (Postolin); 159. F.F.: Zwycięstwo ofiary (Stary Targ); 160. Finkelhaus Jan: Obrazki z życia północno-wschodniej Afryki (Trzciano); 161. Fiszer Jan: Pod żaglami (Sztum); 162. Flaubert Gustave: Salambo (córka Hamilkara) (Waplewo); 163. Francesia J. ks.: Żywot czcigodnego sługi bożego ks. Jana Bosco, wielkiego pedagoga najnowszych czasów (Postolin); 164. Gajewska J.: Kierdej (Mirowice, Nowy Targ); 165. Gayówna D.: Dobroczynca ludzkości. Ludwik Pasteur, życie i działalność (Stary Targ); 166. Gallus Józef: Starosta weselny, zbiór przemówień, piosenek i wierszy do użytku starostów, drużbów i gości przy godach weselnych (Mikołajki, Stary Targ, Trzciano); 167. Gallus Józef: Wielki zbiór powinnowań (Mikołajki, Trzciano); 168. Gawalewicz Marian: Sprawa honorowa. Z opowiadań sekundanta (Sztum); 169. Gawicz A.: Don Kiszot z La Manszy. Oprac. dla młodzieży... (Postolin); 170. Gawiński Antoni: Lolek grenadier (Sztum); 171. Gąsiorowski Wacław: Huragan. Powieść historyczna z epoki napoleońskiej tom II (Sztum); 172. Gąsiorowski Wacław: Ostatnia obrona Częstochowy. Opowiadanie historyczne (Mirowice); 173. Gensówna Franciszka: Dobra matka. Rady przy wychowaniu dżiatwy (Mirowice); 174. Gensówna Franciszka: Dwie drogi (Sadłuki); 175. Gentil-Tippenhauerowa Wiktoria: Wolę być sobą niż królem (Sztum); 176. German Juliusz: Bursztynowy dwór. Bajka (Sztum); 177. Gerson-Dąbrowska Maria: Grotgger (Nowa Wieś); 178. Gębarski Stefan: W szwedzkich szponach (Nowy Targ); 179. Giżycki Kamil: Polowanie egzotyczne (Mikołajki); 180. Gliński Kazimierz: Bonawentura Dzierżziejewski, Powieść obyczajowa z czasów stanisławskich (Sadłuki); 181. Gliński Kazimierz: Mąż krwawy. Powieść historyczna (Nowa Wieś); 182. Gliński Kazimierz: Muriąg. Nowela (Stary Targ); 183.* Goczałkowska: Trzy krzyże (Waplewo); 184. Goetel Ferdynand: Serce lodów (Sztum); 185. Gomulicki Wiktor: Krzyż (Mirowice, Nowa Wieś); 186. Gomulicki Wiktor: Opowiadanie o starej Warszawie I (Nowa Wieś); 187. Gomulicki Wiktor: Opowiadanie o starej Warszawie II (Nowa Wieś); 188. Gomulicki Wiktor: Pamiętki kościuszkowskie (Sadłuki); 189.** Gomulicki Wiktor: Strach. Opow. żołnierskie (Benowo); 190. Gomulicki Wiktor: Wspomnienie niebieskiego mundurka (Stary Targ); 191. Gomulicki Wiktor: Życie dla ojczyzny (Stary Targ); 192. Gondek Feliks ks.: Czyścić, wieczność i czas (Waplewo); 193. Goniewska Z.: O Marysi sierocie (Stary Targ); 194. Gordziałkowski J.: Istota chorób zakaźnych zwierząt domowych i ich zwalczanie ze szczególnym uwzględnieniem szczepień ochronnych (Trzciano); 195. Goszczyński Seweryn: Król zamczyśka (Trzciano); 196. Gould A.W.: Dzieci matki przyrody (Nowy Targ); 197. Gould Joanna: Gwiazda przewodnia (Nowy Targ); 198. Górka S.: Sztuka zdobycia majątku (Waplewo); 199. Górka Pia: Sługi boże. Opowiadanie i legendy z życia świętych (Sztum); 200. Grabowski Jan: Europa. Prawdziwa historia o kotce (Sztum); 201. Grabowski Jan: Jak Tomek Kowalczyk do nieba się dostał (Sztum); 202. Green Homer: Brat ociemniały, powieść dla młodzieży (Sztum); 203.* Gregorowicz Jan Kanty: Ukręte skarby (Mirowice); 204. Grochowska Wanda: Wójtówna (Waplewo); 205. Grochowska Wanda: Ciernistym szlakiem. Opowiadanie z czasów przesładowania Unii (Sadłuki); 206. Gruszecki Artur: Bujne chwasty (Stary Targ); 207. Gruszecki Artur: Klejnot korony Polskiej (Postolin); 208. Gruszecki Artur: Król a car (Mirowice); 209. Gruszecki Artur: Litwackie mrowie (Pierzchowice); 210. Gruszecki Artur: Przebudzenie. Powieść współczesna (Pierzchowice); 211. Grimm A.L.: Baśnie dla dzieci i młodzieży (Sztum); 212. Grimm A.L.: Powieści z tysiąca i jednej nocy dla młodzieży (Sztum, Waplewo); 213. Grzelak Władysław: Łódka z biegiem Wisły. Wspomnienia z wycieczki wioślarskiej (Mikołajki, Stary Targ, Sztum); 214.

Guyon K.: Na dalekim zachodzie (Stary Targ); 215. Gutsche Jan: Narodziny gazety (Sztum); 216. Gwiżdż Feliks: Obrazy na szkle. Nowele (Stary Targ); 217. Hattler Franciszek ks.: Kwiaty z Bożego ogrodu. Zbiór legend z życia świętych (Stary Targ, Waplewo); 218. Hattler-Stagraczyński J. ks.: Krople rosy na ochłodę serc chrześcijańskich (Nowy Targ); 219. Hattler-Stagraczyński J. ks.: Serce za serce czyli wykład przykazania miłości Boga (Nowa Wieś); 220. Hauptmann Gerhard: Dróżnik Thiel (Trzciano); 221. Hello Ernest: Opowieści niezwykle (Stary Targ); 222. Heurychowa Emilia, Kisłańska Teodora z Heurichów: Wspomnienia matki i córki z powstania 1863 r. (Stary Targ); 223.* Hernicz Roman: Cesarz Domicjan i grabarze w katakumbach (Nowa Wieś); 224. Hernicz Roman: Pod nahajką. Nowele wojenne (Nowa Wieś); 225. Hernicz Roman: Szlakiem wojny. Nowele i szkice. Zebrał... (Sądłuki); 226. Hernicz Roman: Z dymem pożarów. Nowele wojenne. Zebrał... (Nowy Targ); 227. Heyermans Herman: Podpalacz (Nowy Targ); 228. Heyermans Herman: Szczyry wodne (Postolin, Stary Targ); 229.** Hillegeer S.J.O.: Daleka podróż (Benowo); 230. Hofmanowa: Nocleg w Kromolowie (Sądłuki); 231. Hornowski Józef: Samoobrona organizm w walce o zdrowie i życie a choroby, starość i śmierć (Mirowice); 232. Hrabia Damian (Bibl. „Katolika”) (Trzciano); 233. Hrabia parobkiem u kmięcia. Powieść wiejska (Nowy Targ); 234. Ilnicka Maria: Ilustrowany skarbczyk polski. Opowiadania z dziejów ojczystych wierszem i prozą z dodatkami geografii i chronologii od 1795 r. (Mirowice); 235. Irena (Sądłuki); 236. Iry [Stablewska J.]: Powieści dla ludu (Mirowice); 237. Jadwiga z Łobzowa [Strokowa Jadwiga]: Rodzinny dom. Gawęda na progu chaty (Waplewo); 238. Jadwiga z Łobzowa [Strokowa Jadwiga]: Tadeusz Rejtan (Sądłuki); 239. J.O.d. Dr.: Koniec świata (Nowy Targ); 240. Jackowski Henryk ks.: Ewangelie niedzielne i świąteczne z objaśnieniami (Stary Targ); 241. Jagielski Władysław: Pułk czwarty 1831, powieść historyczna (Waplewo); 242. Jankowski Mieczysław Mandźuria (Postolin); 243. Jankowski St.: Uprawa oziminy (żyta i pszenicy) (Stary Targ); 244. Janowski Aleksander: Nasz plac. Opowiadanie dla dzieci (Waplewo); 245. Janson Gustaw: Fantazja (Sztum); 246. Jaroszewicz Florian: Matka świętych Polska (Nowa Wieś); 247. Jaworska Julia: Zatarłym szlakiem. Powieść dla młodzieży (Sztum); 248. Jeleńska Emma: Dwór w Halniskach t. I (Sztum); 249. Jeleńska Emma: Dwór w Halniskach t. II (Sztum); 250. Jentys Stefan: Nawozy pomocnicze (Trzciano); 251. Jeske-Choiński Teodor: Tiara i korona t. II (Sztum); 252. Jeske-Choiński: Trubadur w pułapce (Pierzchowice); 253. Jerwiczowa Stefania: Czarnoksiężka latarnia (Sztum); 254. Jezierski Edmund: Cuda wyspy tajemniczej. Opowieść fantastyczna (Stary Targ); 255. Jezierski Edmund: Nieznani żołnierze (Sztum); 256. Jezierski Edmund: W obcej szkole. Powieść z niedawnej przeszłości (Waplewo); 257. Jezierski Edmund: Przez krwawe boje. Powieść historyczna (Sądłuki); 258. Jezierski Edmund: Przygody królewica Janka. Opowieść prawdziwa (Postolin, Stary Targ); 259. Jezierski Edmund: O skarb Gwajkurów. Opowieść misjonarza w Brazylii (Waplewo); 260. Jeź Teodor Tomasz: Narzęczona Harambaszy (Nowa Wieś, Pierzchowice, Sądłuki); 261. Jeź Teodor Tomasz: Pamiętniki starającego się (Sztum); 262. Jeź Teodor Tomasz: Starodubowska sprawa (Sztum); 263. Joergensen Jan: Dzień ostateczny (Nowa Wieś); 264. Joergensen Jan: Przepowiednie (Sądłuki, Waplewo); 265. Joteyko-Rudnicka Z.: Nowe wieczory czwartkowe. Opowiadanie przyrodnicze dla młodego wieku (Sądłuki); 266. Junosza Klemens [Szaniawski K.]: Kłusownik (Mirowice, Nowa Wieś, Nowy Targ); 267. Junosza Klemens [Szaniawski K.]: Na chlebie u dzieci (Sądłuki); 268. Junosza Klemens [Szaniawski K.]: Na bruku (Nowy Targ); 269. Junosza Klemens [Szaniawski K.]: Na zgłiszczach (Sztum); 270.** Kaden-Bandrowski Juliusz: Miasto mojej matki (Benowo); 271. Kaden-Bandrowski Juliusz: Spotkanie (Mirowice); 272. Karczewska Maria: Uprawa warzyw (Stary Targ); 273. Karczewska Maria: O uprawie warzyw (Sądłuki); 274. Karpiński W.J.: Uprawa buraków cukrowych. Wskazówki praktyczne dla mniejszych plantacji (Sztum); 275. Kasprowicz Jan: Chwile. Poezje (Mikołajki); 276. Kazalon: Przygoda na okręcie (Sztum); 277. Kenniston I.: Opiekun bezbronnych (Nowa Wieś); 278. Kedzierski Czesław: Bajki polskie wujka Czesia (Sztum); 279. Kedzierski Czesław: Mysia wieża (Sztum); 280. Kiedrzyński Stefan: Wioska krew (Sztum); 281. Kielland Alex: Fortuna (Trzciano); 282. Kiernik: Życie w nurtach oceanu (Sztum); 283. Kipling Rudyard: Druga księga dżungli (Stary Targ); 284. Kipling Rudyard: Kim (Mikołajki); 285. Kipling Rudyard: Księga dżungli (Trzciano); 286. Kipling Rudyard: Księga puszczy (Nowy Targ); 287. Kisielewska Jul.: Za ojczyznę (Benowo); 288. Kisielewski Zygmunt Jan: Amerykanka (Stary Targ); 289. Kleszczyński Z.: Wojenne przygody Staśka Słazaka (Postolin, Stary Targ); 290. Kleszczyński Zdzisław: Zdrada (Trzciano); 291. Kłos Józef ks.: Na dru-

giej półkuli (Sztum — 2 egz.); 292. Kобрzyński Zygmunt: O Jasiu Złotoliczku i kasztanowłosej Hance oraz gawędy i baśnie (Sztum); 293. Kобрzyński Zygmunt: Pacholik Twardowskiego (Sztum); 294. Kompf Adam: Nieśmiertelne świeczniki narodu polskiego. Dla młodzieży 30 opowiadań z życia świętych polskich i błogosławionych (Nowa Wieś); 295. Konarski Kazimierz: Opowieści słoneczne (Benowo); 296. Koneczny Feliks: Dzieje Śląska (Mikołajki, Postolin, Stary Targ, Trzciano); 297. Konopnicka Maria: Książka dla Tadzia i Zosi (Sztum); 298. Konopnicka Maria: Pan Balcer w Brazylii (Nowy Targ, Pierzchowice); 299. Kontrymowicz Jan: Powieści dla ludu w trzech obrazach (Pierzchowice); 300. Kontrymowicz-Ogiński Jan: Z czeluści piekielnych (Waplewo); 301. Kopaczewski W.M.: Choroby zakaźne i walka z nimi (Mikołajki); 302. Korczak Janusz: Feralny tydzień (Sztum); 303. Kordes (?): Zdobywiec Meksyku (Nowa Wieś); 304. Korzeniowski Józef: Kollokacja (Sadłuki, Waplewo); 305.* Korzeniowski Józef: Spekulant (Waplewo); 306. Kosmowska Irena Wanda: Rumunia — kraj i naród (Mikołajki); 307. Kossak-Szczuczka Zofia: Beatum scelus (Postolin); 308. Kossak-Szczuczka Zofia: Topsy i Lupus (Sztum); 309. Kossak-Szczuczka Zofia: Z miłości (Sztum); 310. Kowerska Zofia: Na cichej wsi (Sztum); 311. Kowerska Zofia: Prawdziwe bogactwo (Sadłuki); 312. Kowerska Zofia: Za wiarę. Prawdziwe zdarzenie z życia Unitów (Mirowice, Pierzchowice); 313. Kowerska Zofia: Znane nadzieje (Postolin); 314. Krawczyński Stanisław: Rolnik a organizacja (Stary Targ); 315. Krasicki Ignacy: Myszejs (Trzciano); 316. Kraszewski Józef Ignacy: Bajeczki (Sztum); 317. Kraszewski Józef Ignacy: Białe książe. Czasy Ludwika Węgierskiego (Sadłuki); 318. Kraszewski Józef Ignacy: Boleszczyce. Powieść z czasów Bolesława Szczodrego (Stary Targ); 319. Kraszewski Józef Ignacy: Bracia Zmartwychwstańcy. Powieść z czasów Chrobrego (Stary Targ); 320. Kraszewski Józef Ignacy: Chata za wsią (Mirowice, Sadłuki); 321. Kraszewski Józef Ignacy: Dwie królowe (Stary Targ); 322. Kraszewski Józef Ignacy: Dziecił Staroego miasta (Stary Targ, Sztum); 323. Kraszewski Józef Ignacy: Emisariusz. Wspomnienia z roku 1838 (Nowy Targ, Pierzchowice); 324. Kraszewski Józef Ignacy: Grzeź z Sanoka (Przeróbka M. Buyno-Arctowa) (Mikołajki); 325. Kraszewski Józef Ignacy: Infantka (Pierzchowice, Postolin, Stary Targ); 326. Kraszewski Józef Ignacy: Jaszka Orfanem zwanego żywota i spraw pamiętnik (Stary Targ); 327.** Kraszewski Józef Ignacy: Jelita. Legenda herbowa z roku 1331 (Benowo, Pierzchowice, Stary Targ); 328. Kraszewski Józef Ignacy: Kordecki (Mirowice, Nowa Wieś, Nowy Targ, Pierzchowice, Sadłuki); 329. Kraszewski Józef Ignacy: Kraków za Łokietka (Sadłuki, Stary Targ); 330. Kraszewski Józef Ignacy: Król chłopów (Nowa Wieś, Pierzchowice, Stary Targ); 331. Kraszewski Józef Ignacy: Kunigas (Stary Targ); 332. Kraszewski Józef Ignacy: Lubonie. Powieść z XI wieku (Sadłuki, Stary Targ); 333. Kraszewski Józef Ignacy: Masiaw (Nowy Targ, Stary Targ); 334. Kraszewski Józef Ignacy: Mogiły (Trzciano); 335. Kraszewski Józef Ignacy: Na królewskim dworze (Nowy Targ); 336. Kraszewski Józef Ignacy: Nad modrym Dunajem (Sztum); 337.* Kraszewski Józef Ignacy: Historia o Januszu Korczaku i pięknej miecznikównie (Stary Targ); 338. Kraszewski Józef Ignacy: Historia prawdziwa o Petruku Właście palatynie, którego zwano Duninem (Stary Targ); 339.* Kraszewski Józef Ignacy: Pamiętnik Mrocza (Sztum); 340. Kraszewski Józef Ignacy: Powrót do gniazda (Stary Targ); 341. Kraszewski Józef Ignacy: Semko (Mirowice); 342. Kraszewski Józef Ignacy: Stach z Konar (Mikołajki, Waplewo); 343. Kraszewski Józef Ignacy: Stara baśń (Postolin, Stary Targ, Sztum); 344. Kraszewski Józef Ignacy: Strzemieńczyk (Stary Targ); 345. Kraszewski Józef Ignacy: Szpieg (Postolin); 346. Kraszewski Józef Ignacy: Zbiór powieści (Pierzchowice); 347. Kraszewski Józef Ignacy: Zygmuntofskie czasy (Stary Targ); 348. Kraszewski Józef Ignacy: Żywot i sprawy J.M. Pana Medarda z Gołczwi Pełki z notat rodzinnych spisane cz. 1 (Sztum); 349. Kraszewski Józef Ignacy: Żywot i sprawy cz. 2 (Sztum); 350. Kraszewski Józef Ignacy: Żywot i sprawy cz. 3 (Sztum); 351. Kraszewski Józef Ignacy: Żywot i sprawy cz. 4 (Sztum); 352.** Kraszewski Kajetan: Trzewiczek (Benowo); 353. Król K.: Parsywał (Opow. z XII w.) (Nowa Wieś, Sadłuki); 354. Król Kazimierz: Pieśń o Rolandzie (Nowa Wieś, Sztum); 355. Krzemienicka Lucyna: Idzie nowy rozek! (Sztum); 356. Krzemienicka Lucyna: O świerszczu Bumcyku (Sztum); 357. Krzewski Karol: Kapral Szczapa (Sztum); 358. Ks. .... Objawienie w Lourdes (Postolin); 359. [Kucharczyk Antoni] Antek z Bugaja: Tobie ojczyzno (Nowa Wieś); 360. Kwiatkowski Jan: Potęga różańca świętego. Opowiadanie hist. z XV wieku (Trzciano); 361. Kwiecińska Alina: O Janku, który nie chciał być chłopczykiem (Sztum); 362. Kwiecińska Alina: Serce Hanki (Sztum); 363. Lagerlöff Selma: Cudowna podróż (Trzciano); 364. Lagerlöff Selma: Pokój Boży (Stary Targ); 365. Lagerlöff: Wspo-

mnienia (Stary Targ); 366. Lam Jan: Koroniarz w Galicji (Stary Targ); 367. Laskarys Jerzy: Przygoda Jana Chryzostoma Paska, według jego pamiętników dla młodzieży opowiedziane (Sadłuki); 368. Lazarusówna Fryderyka: Złoty pokoiak (Trzciano); 369. Lejkin Mikołaj: Nasi zagranicą (Stary Targ); 370. Lepecka Zofia: Z wódczego waka-cyjnej (Sztum); 371. Lepecki Mieczysław Bohdan: Oceanem, rzeką, łądem (Mikołajki); 372. Leśniewska Aleksandra: Entuzjastka. Powieść dla młodzieży (Nowy Targ, Nowa Wieś); 373. Leśniewska Aleksandra: Rycerz. Powieść historyczna dla młodzieży (Mirowice, Nowa Wieś, Pierzchowice); 374. Leukotea. Powieść z dziejów starożytno-rzemu (Pierzchowice); 375. Lewicka Anna: Jędrzek Góralczyk (Nowy Targ, Pierzchowice); 376. Lewicka Anna: O wynalazkach sprzed lat tysięcy i najnowszej doby (Sztum); 377. Libański Edmund: Walka o szczyt świata Mont Everest w Himalajach 8 884 metrów nad poziomem morza (Sztum); 378. Lie Jonas: Na manowcach (Mikołajki); 379. Limanowski Bolesław: Szermierze wolności (Sadłuki); 380. Lindemann: Stracony (Sadłuki); 381. Lipiński Wacław: Wśród lwowskich orłąt (Sztum); 382. Li-gocki Edward: O Józefie Hallerze. Życie i czyny na tle współczesności dziejowej (Mikołajki, Stary Targ); 383. Ligocki Edward: Pustkowie (Mikołajki); 384. Lisecka Maria: Z przeszłości Poznania. Opowiadania i legendy (Mirowice, Sadłuki); 385. Li-siecki Arkadiusz ks.: Czasy Apostolskie (Nowa Wieś, Nowy Targ, Pierzchowice); 386. London Jack: Bóg ojców jego (Mikołajki, Pierzchowice); 387. London Jack: Mik brat Jerrego (Trzciano); 388. London Jack: Wilk morski tom I (Mikołajki); 389. London Jack: Wilk morski tom II (Mikołajki); 390. London Jack: Wilk morski tom III (Mikołajki); 391. London Jack: Wyga (Nowy Targ); 392. London Jack: Zew krwi (Trzciano, Mikołajki); 393. London Jack: Żółwie Tasmana (Mikołajki); 394.** Los sieroty czyli powieść wystawiająca zgrozę nieludzkości, srogości zawiści i dotkliwosci niedzy. (Biblioteka „Katolika”) (Benowo, Stary Targ, Trzciano); 395. Lubelski Józef ks.: Chry-stus i grzesznicy (Mirowice); 396. Lucas J.: Radość życia (Stary Targ); 397. Lyall Edna: Słownik irlandzki (Sztum); 398. Łada Jan [Gnatowski Jan]: Białe i czarne duchy (Sztum); 399. Łada Jan [Gnatowski Jan]: Ostatnia msza. Z ciężkich dni (Mirowice); 400. Łada Jan [Gnatowski Jan]: W zaklętym zamczysku. Powieść z lat dawnych [Sztum — 2 egz.]; 401. Łozińska Konstancja: Od Wąchocka do Igołomii (Stary Targ); 402. Łozińska Konstancja: Lubonie (streszczenie powieści J.I. Kraszewskiego); 403. Łosiński W.: Dwunasty gość (Stary Targ); 404. Łoziński Walery: Czarny Matwiej (Postolin, Stary Targ); 405. Łoziński Walery: Zaklęty dwór (Nowa Wieś, Postolin); 406. Łukasiewicz: Święty Kazimierz (Stary Targ); 407. Łukaszkiewicz J.A. ks.: Patrz w przyszłość (Mirowice); 408. Maciejowski Ignacy: Dla świętej ziemi (Pierzchowice) (zob. nr 582); 409. Makarczyk Janusz: Przez morza i dżungle. Powieść dla dorastającej młodzieży (Sztum); 410. Maktowicz Józef ks.: Kazimierz Pułski Konfederat barski. Życiorys i deklamacje (Stary Targ, Trzciano); 411. Makuszyński Kornel: Bardzo dziwne bajki (Sztum); 412. Makuszyński Kornel: Po mlecznej drodze (Stary Targ); 413.* Malczewski Antoni: Maria (Trzciano); 414. Maliszewski Edward: Albania (Pierz-chowice); 415. Małaczewski Eugeniusz: Tam, gdzie ostatnia świeci szubienica. Opo-wiadanie z dziejów tułaczki żołnierza polskiego na obczyźnie w latach wielkiej wojny (Sztum); 416. Mańkowski Piotr ks.: Z nami Bóg (Pierzchowice); 417. Markow-ska M.: Podania Hellady (Sadłuki); 418. Matka Mosk Miłosierdzia w Ostrej Bramie. Pamiętka z Wilna. Księgarnia Rutskiego (Trzciano); 419. Mazur Jan: Legenda polska. Wybór baśni, legend i wierzeń ludu polskiego (Nowa Wieś); 420. May: Saphio i Kor-pio (Stary Targ); 421. Meissner Janusz: Zwycięstwo (Benowo); 422. Meissner Janusz: Zwirko i Wigura. Załoga R.W.D. (Sztum); 423. Mickiewicz Adam. Ballady i romanse (Mikołajki); 424.* Mickiewicz Adam: Pan Tadeusz (Pierzchowice, Waplewo); 425. Mieroszewski: F.R.M.P. Libermann (Nowa Wieś); 426.** Migasiński Emil Lucjan: Na progu pustyni (Benowo); 427.** Miloner i śmieciarz (Biblioteka „Katolika” nr 2) (Benowo, Mikołajki); 428. Milowicz Wanda: Cwet (Mikołajki, Trzciano); 429. Miłaz-szewska Wanda: O złoty włos (Mikołajki); 430. Miłazszewska Wanda: Zatrzymany zegar (Postolin); 431.* Miłkowski Stan.: Żyd (Mirowice); 432. Mirandola Franciszek: Brat i siostra (Sztum); 433. [Mirandola Franciszek] F.M.: Robinson Kruzo... (Sadłuki); 434. Młodnicka A.: Męka Pana naszego Jezusa Chrystusa (Postolin); 435. Mnisz-kówna Helena: Trędowata t. I (Waplewo); 436. Mniszkówna Helena: Trędowata t. II (Waplewo); 437. Montgomery Florence: Niezrozumiany (Postolin); 438. Morawska Zuzanna: Na posterunku. Powieść historyczna na tle życia księcia Józefa Poniatow-skiego (Sadłuki, Waplewo); 439. Morawska Zuzanna: Pod Sasowym Rogiem. Powieść z XVII wieku (Postolin); 440. Morawska Zuzanna: Zabawy w dawnych czasach (Mi-rowice); 441. Mortkowiczówna Hanna: Gorycz wiośniana (Postolin); 442. Morzkow-

ska A.: Dzielni chłopcy. Dla młodzieży (Mikołajki, Pierzchowice); 443. Morzycka Faustyna: O ojcowiznę, czyli jak sobie jeden chłop z Niemcami poradził. Z powieści B. Prusa „Placówka” skróciła.. (Mirowice, Sadtuki, Waplewo); 444.* Morzycka Faustyna: Z dalekiej północy. Norwegia, Szwecja, Dania, Irlandia i Laponia (Postolin, Sadtuki); 445. Most westchnień. Opowieść o dozgonnej miłości (Postolin); 446. Mrozowicka Irena: Koledzy (Pierzchowice); 447. Mrozowicka Irena: Marzenie Julka. Powieść dla młodzieży (Mikołajki, Trzciano); 448. Na przedmurzu chrześcijaństwa (Naki. Chocieszyńskiego) (Trzciano); 449. Nabor Feliks: Zwycięstwo krzyża (Benowo, Postolin, Stary Targ); 450.** Naczelnik. Powiastka z czasów wojny napoleońskiej w Hiszpanii (Bibl. „Katolika” nr 17) (Benowo, Postolin); 451. Nansen Fridtjóf: Wyprawa do bieguna Północnego (Sadtuki); 452. Nawrowski Ewaryst ks.: Mała Nelli. Biały kwiatek eucharystyczny (Trzciano Waplewo); 453. Niewiarowski J. (lub Z.): Białe sukmany. Opowieść historyczna (Sadtuki); 454. Niezabitowski Wacław: Huragan od wschodu (Mikołajki); 455. Noskowski (Noskowicz?) Mieczysław: Monologi i dyalogi (Postolin, Stary Targ, Trzciano); 456. Nowakowski Zygmun: Juliusz Słowacki (Nowy Targ); 457. Nowakowski Zygmun: Przyłodek Dobrej Nadziei (Sztum); 458. O życiu i wolność (Bibl. „Katolika”) (Benowo, Mikołajki, Stary Targ); 459. Obłężenie Pragi (Bibl. „Katolika”) (Mikołajki, Postolin, Stary Targ, Trzciano); 460. Obłąkany ojciec (Bibl. „Katolika”) (Benowo); 461. Opatrzność Boska czuwa (Postolin); 462. Oppmann Artur: Pieśni o legionach (Trzciano); 463. Or-Oł: Księstwo warszawskie. Wspomnienia i obrazy (Mirowice); 464. Orwicz Jerzy: Od Dubieni do Raclawic (Nowa Wieś, Nowy Targ, Postolin); 465. Orwicz Jerzy: Piękne powiastki dla grzecznych dzieci (Sztum); 466. Orwicz Jerzy: Wódz narodu (Stary Targ); 467.* Orzeszkowa Eliza: Czarownica. Opowiadanie skrócone z powieści „Dziurdziowie” (Waplewo); 468. Orzeszkowa Eliza: Dwa bieguny (Stary Targ); 469. Orzeszkowa Eliza: Eli Makower (Mirowice — 2 egz.); 470. Orzeszkowa Eliza: O żydach i kwestii żydowskiej (Mikołajki, Nowy Targ, Trzciano); 471. Orzeszkowa Eliza: Obrazek z lat głodowych (Nowa Wieś, Nowy Targ); 472. Orzeszkowa Eliza: Ogniw (Pierzchowice); 473. Orzeszkowa Eliza: Pisma (Mikołajki); 474.* Orzeszkowa Eliza: Romanowa (Mirowice); 475. Orzeszkowa Eliza: Siteczko (Nowa Wieś); 476.* Orzeszkowa Eliza: W zimowy wieczór (Mirowice); 477. Orzeszkowa Eliza: Wesoła teoria i smutna praktyka (Nowy Targ); 478. Ossendowski Ferdynand Antoni: Przez kraj ludzi, zwierząt i bogów (konno przez Azję Centralną) (Waplewo); 479. Ostensio Marta: Krzyk dzikich gęsi (Mikołajki); 480. Ostrowski Stanisław: Z dziejów pułku (Nowa Wieś); 481. Ostrowski Stanisław: Rok kłeski (Pierzchowice); 482. Pachucki M.: Papież Pius XI. Żywot i rządy (Stary Targ); 483.** Pan Jezus na krzyżu (Bibl. „Katolika” nr 12) (Benowo); 484. Pawłowicz Bogdan: Franek na szerokim świecie. Przygody na morzu i lądzie (Trzciano); 485. Perzyński Włodzimierz: Nie było nas, był las (Pierzchowice); 486. Piasecka Julia: Mały (Sztum); 487. Piasecka Julia: Przygody Wojtaszka (Pierzchowice, Sztum); 488. Piątkowski Antoni: Żywnienie krów mlecznych (Trzciano); 489. Pięniążek Czesław: Polska a Krzyżacy. Opowiadanie historyczne (Mikołajki); 490. Piętka Bronisław: Czerwony lampas i niebieskie kepi. Wspomnienia i wrażenia szkolne za czas od 1859 do 1869 (Sztum); 491.* Piotrowicz Jan ks.: Eudocja i Pulcheria (Postolin); 492. Pisuliński Antoni: Szlakiem stonia afrykańskiego (Sztum); 493. Plater Zyberkówna Cecylia: Kobieta ogniskiem w rodzinie. Z pogadanek do uczennic Chyliczkowskich (Mikołajki); 494. Pleszyński Adolf: Żywot Jezusa Chrystusa (Nowy Targ); 495. Plomińczyk Iwo (Wolska M.): Dziewczęta (Sztum); 496. Pług Adam [Pietkiewicz Antoni]: Zagon rodzinny (Mikołajki); 497.* Pod obcym dachem (Mirowice); 498. Podania i powiastki (Postolin); 499. Podstępna Marysia tom. II. Bibl. Przewodnika Kat. (Trzciano); 500.** Podziemia Barwałdzkiego zamku (Bibl. „Katolika” nr 24) (Benowo, Trzciano); 501.* Pol Wincenty: Pieśń o ziemi naszej (Trzciano); 502. Porębski Eugeniusz: Cuda techniki (Sztum — 2 egz.); 503. Popiel Sulima: Ofiarny stos (Postolin, Stary Targ); 504. Popiel Sulima: Serdeczne brzaski (Postolin, Stary Targ); 505. Porazińska Janina: W spalonym dworze (Stary Targ); 506. Powalski J.: Król (Nowy Targ); 507. Powalski Jan [Gruszecka Aniela]: W grodzie żaków (Mirowice); 508. Powoła Andrzej: Perekińczyk (Pierzchowice, Sadtuki); 509. Powieści o zbrojach „Katolik” (Benowo); 510. Prawdomir: Gdzie prawda? II listy przyjacielkie o najważniejszych sprawach religij, historii i kultury (Stary Targ); 511. Prus Bolesław: Antek (Waplewo); 512. Prus Bolesław: Dzieci (Stary Targ); 513. Prus Bolesław: Dziwni ludzie (Benowo); 514. Prus Bolesław: Grzechy dzieciństwa (Nowa Wieś); 515. Prus Bolesław: Na wakacjach (Nowa Wieś); 516. Prus Bolesław: O ojcowiznę (pow. pt. „Placówka”, skróc. F. Morzycka zob. nr 443)

(Nowa Wieś, Pierzchowice); 517. Prus Bolesław: Pisma (Mikołajki); 518. Prus Bolesław: Placówka (Pierzchowice, Postolin); 519. Prus Konstanty: Józef Lompa. Jego życie i prace. Na 50 rocznicę zgonu jego (Postolin); 520. Przyborowski Walery: Berek pod Kockiem (Nowa Wieś); 521. Przyborowski Walery: Bitwa pod Raszynem (Sztum); 522. Przyborowski Walery: Grom Maciejowicki (Nowy Targ, Saduki); 523. Przyborowski Walery: Grunwald. Powieść historyczna dla młodzieży (Waplewo); 524. Przyborowski Walery: Pod Stoczkiem (Saduki); 525. Przyborowski Walery: Szwedzi w Warszawie (Sztum); 526. Przyborowski Walery: Szwoleżer Stach (Pierzchowice); 527. Rabska Zuzanna: Młodość w niewoli. Opowiadanie z czasów szkoły Apuchtińskiej dla młodego wieku (Mikołajki); 528. Radwan Pregołowski Kazimierz: Jak stać się mistrzem życia (Stary Targ); 529. Regnier A.: Święty Marcin (Postolin); 530. Reid Mayne Tomasz: Bandyci meksykańscy (Postolin); 531. Reid Mayne Tomasz: Dolina bez wyjścia (Mikołajki); 532. Reid Mayne Tomasz: Osada w wielkiej pustyni (Stary Targ); 533. Reutt Maria: Brzydki Bruczuś (Sztum); 534. Reuttówna M.: W cygańskim obozie (Nowy Targ); 535. Reymont Władysław Stanisław: Ave Patria (Stary Targ); 536. Reymont Władysław Stanisław: Na zagonie (Mikołajki); 537. Reymont Władysław Stanisław: Pielgrzymka do Jasnej Góry (Postolin); 538. Reymont Władysław Stanisław: Tomek Baran (Saduki); 539. Reymont Władysław Stanisław: Za frontem (Nowa Wieś); 540. Reymont Władysław Stanisław: Z ziemi chełmskiej (Waplewo); 541. Reymont Władysław Stanisław: Z ziemi łez i krwi (Nowy Targ); 542. Rittner Tadeusz: Między nocą a brzaskiem (Mikołajki); 543. Rittner Tadeusz: Duchy w mieście (Mikołajki); 544. Rodziewiczówna Maria: Byli i będą (Stary Targ); 545. Rodziewiczówna Maria: Czahary (Mikołajki); 546. Rodziewiczówna Maria: Florian z Wielkiej Hłuszy (Trzciano); 547. Rodziewiczówna Maria: Hrywda (Trzciano); 548. Rodziewiczówna Maria: Kądział (Postolin, Stary Targ); 549. Rodziewiczówna Maria: Łato leśnych ludzi (Trzciano); 550. Rodziewiczówna Maria: Na fali (Trzciano); 551. Rodziewiczówna Maria: Ona (Trzciano); 552. Rodziewiczówna Maria: Pożary i zgłiszcz (Saduki); 553. Rodziewiczówna Maria: Ryngraf (Stary Targ); 554.* Rodziewiczówna Maria: Szary proch (Mikołajki, Pierzchowice, Saduki); 555. Rogala Feliks: Dwa skarby. Opowieść z życia osadników kanadyjskich (Waplewo); 556. Rogala Jan: Odkupienie (Mikołajki); 557. Rogala Jan: Zarzewie (Mikołajki); 558. Rola Roman: Henryk Dąbrowski (1755—1818) (Waplewo); 559. Romin Seweryn: Wyprawa po słońce. Powieść dla dzieci (Sztum); 560. Rosegger Piotr: Z górskich wsi (Pierzchowice); 561. Rosinkiewicz K.: Sam (Mirowice, Waplewo); 562. Rosowski: Lili (Waplewo); 563. Rutkowska Bronisława: Zerwany kwiat polny (Mikołajki); 564. Rydel Lucjan: Zaczarowane koło (Trzciano); 565. Rigaux M.: Gdy dusza jest prawą. Powieść osnuta na tle ostatnich wypadków w Pompei za czasów Wespazjana (Stary Targ); 566. Rypka: Zerwana pętla (Saduki); 567. Rzepecka Helena: Ojcowa spuścizna. Zarys piśmiennictwa naszego (Benowo); 568. S. Władysława: Biała róża (Nowy Targ); 569. Sadowska Antonina: Wiedźma. Nowele (Pierzchowice); 570. Saloni Juliusz: Po drodze. Bajki (Sztum); 571. Satuski Zbigniew: Samolotem do wnętrza Nowej Gwinei (Trzciano); 572. Saunders Marshall: Piękny Bill. Historia poczciwego psa. Opowiad. (Mirowice, Nowy Targ, Saduki); 573. Schröder Artur: Ostatni Hamlet (Mikołajki); 574. Schryvers Józef ks.: Oddanie się Bogu (Trzciano); 575. Scolaster Herman: W pętlach guślarzy (Trzciano); 576. Scott Robert Falcon: Dziennik wyprawy kapitana Scotta przezł. A. Morzkowska (Mirowice, Nowa Wieś, Nowy Targ, Postolin); 577. Scott Walter: Ryszard Lwie Serce t. I i II (Waplewo); 578. Scott Walter: Ryszard Lwie Serce t. III i IV (Waplewo); 579. Segur Sophie: Przykładne dziewczątko (Sztum); 580. Sewer [Maciejowski Ignacy]: Maciek w powstaniu (Nowy Targ); 581. Sewer [Maciejowski Ignacy]: Matka (Mirowice); 582. Sewer [Maciejowski Ignacy]: Dla świętej ziemi (Mirowice); 583. Shaw Bernard: Dyletant tom I (Mikołajki); 584. Siedlecki-Grzymała Adam: Cud Wisły (Nowa Wieś); 585. Siedlecki Michał: Głębiny (Saduki); 586. Siedlecki Michał: Opowieści malajskie (Mikołajki); 587. Siedlecki Michał: Skarby wód. Obrazy z nadmorskich krain (Sztum); 588. Sienkiewicz Henryk: Bartek zwycięzca (Stary Targ); 589. Sienkiewicz Henryk: Bez dogmatu tom I (Mikołajki); 590. Sienkiewicz Henryk: Bez dogmatu tom II (Mikołajki); 591. Sienkiewicz Henryk: Bez dogmatu tom III (Mikołajki); 592. Sienkiewicz Henryk: Bez dogmatu tom IV (Mikołajki); 593. Sienkiewicz Henryk: Bez dogmatu tom V (Mikołajki); 594. Sienkiewicz Henryk: Dokąd idziesz Panie? (Przeróbka „Quo vadis?”) (Nowa Wieś); 595. Sienkiewicz Henryk: Janko muzykant (Nowy Targ); 596. Sienkiewicz Henryk: Krzyżacy (Nowy Targ); 597. Sienkiewicz Henryk: Legiony (Saduki); 598. Sienkiewicz Henryk: Listy z podróży tom I (Trzciano); 599. Sienkiewicz Henryk: Listy z podróży tom II (Trzciano);

600. Sienkiewicz Henryk: Listy z podróży tom III (Trzciano); 601. Sienkiewicz Henryk: Listy z podróży tom IV (Trzciano); 602. Sienkiewicz Henryk: Na oceanie Atlantyckim (Pierzchowice); 603. Sienkiewicz Henryk: Niewola tatarska (Sadłuki, Trzciano); 604. Sienkiewicz Henryk: Nowele tom I (Waplewo); 605. Sienkiewicz Henryk: Nowele tom II (Waplewo); 606. Sienkiewicz Henryk: Obrona Częstochowy (Nowa Wieś, Pierzchowice, Sadłuki, Waplewo); 607. Sienkiewicz Henryk: Ogniem i mieczem (Nowa Wieś, Sadłuki, — I i II t. osobno (Waplewo); 608. Sienkiewicz Henryk: Pan Wołodyjowski (Nowa Wieś, Mirowice, Pierzchowice, Waplewo); 609. Sienkiewicz Henryk: Pieszko przez czarny ład. Listy z Afryki t. I (Pierzchowice); 610** Sienkiewicz Henryk: Pisma T. XXVI (Benowo); 611. Sienkiewicz Henryk: Potop t. I (Mirowice, Pierzchowice, Sadłuki, II, III, Trzciano); 612. Sienkiewicz Henryk: Potop t. II (Pierzchowice, Trzciano); 613. Sienkiewicz Henryk: Potop t. III (Trzciano); 614. Sienkiewicz Henryk: Quo vadis? (Waplewo); 615. Sienkiewicz Henryk: W pustyni i w puszczy (Mikołajki, Nowa Wieś); 616. Sienkiewicz Henryk: W puszczy amerykańskiej. Listy z podróży (Waplewo); 617. Sienkiewicz Henryk: Wspomnienia sierżanta z Legii Cudzoziemskiej (Nowy Targ); 618. Sienkiewicz Henryk: Za chlebem (Waplewo); 619. Sierakowski Adam: Listy z podróży (1. Podróż do Ziemi świętej 2. Wochoy (Mirowice, Nowy Targ, Postolin, Waplewo); 620. Sierosławski S.: Balonem do bieguna (Nowa Wieś); 621. Sieroszewski Wacław: Kulisi (Pierzchowice); 622. Skalkowski Adam Mieczysław: Rok 1813 (Mirowice); 623.** Skarga Piotr ks.: Żywoty świętych polskich (Benowo); 624. Skiba W.: Grześ (Mirowice); 625. Skrzetuski M.: Krwawe róże (Stary Targ); 626. Sławski Stanisław: Gdańsk, Polska a Niemcy (Mikołajki); 627. Słomka Jan: Pamiętniki włościanina od pańszczyzny do dni dzisiejszych (Trzciano); 628. Słofiński Edward: W więzieniu (Waplewo); 629. Słowacki Juliusz: Balladyna (Mikołajki); 630. Słowacki Juliusz: Lilla Weneda (Trzciano); 631. Smolarski Mieczysław: Gwiazdy Warty (Postolin, Stary Targ); 632. Smolarski Mieczysław: Miasto światłości. Powieść z dni przyszłych (Mikołajki); 633. Smolarski Mieczysław: Młodość sławnych Polaków (Sztum); 634. Smolarski Mieczysław: Warneńczyk (Stary Targ); 635. Smrek Józef: Nad Lemanem. Kartki z pamiętnika turysty. Obrazki na marginesie Baedekera (Mikołajki); 636. Sokołowska Zofia: Skarby nad Wisłą (Sztum); 637. Soński W.: [Karowski Stanisław]: Z przeszłości Śląska (Stary Targ); 638. Sosnowski Paweł: Brazylia, jej przyroda i mieszkańcy (Mirowice, Postolin); 639. Spitteler K.: Wrogowie dziewcząt (Sztum); 640. Sta [Gatecka Stanisława]: Bunt Chmielnickiego. Obrazki historyczne z powieści Sienkiewicza „Ogniem i mieczem” (Nowa Wieś, Postolin); 641. Stableska I. (IRY): W obronie Matki ziemi (Nowy Targ); 642. Stableska Irena (IRY): Wnuk Marcjanny. Obrazek z życia współczesnego (Nowa Wieś); 643. Stach Piotr ks.: Wrażenia z podróży do ziemi świętej (Mikołajki); 644. Stanley H.M.: Z ziemi niewolników (Trzciano); 645.** Stara księga czyli marne są usiowania bezbożnych. Powieść czeska (Bibl. „Katolika”) (Benowo, Stary Targ); 646. Stasiak Ludwik: Brandenburg kraina słowiańskich mogił (Mirowice, Sadłuki); 647. Staszkievicz Jan: Dobosz Wołyńców. Powieść historyczna z r. 1830—1831 (Sztum); 648. Stefanowski Michalina: Co się dzieje w ulach. Życie i obyczaje pszczoły zwyczajnej (Benowo, Nowy Targ); 649. Stefański Antoni: Zwycięstwo krzyża. Powieść historyczna z czasów Konstancyi Wielkiej (Sadłuki); 650. Stemann Ingeborg: Islandia — kraj i naród (Mikołajki); 651. Stevenson Robert Louis: Skarby na wyspie (Sztum); 652. Stodor Adam [Cehak Adam]: Na pierwszym odcinku. Wrażenia i szkice z 1918 r. (Mikołajki); 653. Stowe Harriet Beecher: Chata wujka Toma (Stary Targ); 654. Strebeyko Maria: Zwierzęta w żywotach świętych Pańskich (Trzciano); 655. Strug Andrzej: Ich syn (Nowa Wieś, Nowy Targ); 656. Suffczyński Kajetan: Zawsze oni t. I (Trzciano); 657. Suffczyński Kajetan: Zawsze oni t. II (Trzciano); 658. Svensson Jon (Nonni): Czółnem przez morze (Sztum); 659. Syn wielkiego bobra (Trzciano); 660. Szalay-Groele Waleria: W orlim gnieździe. Opowieść z dawnych czasów (Nowy Targ); 661. Szalay-Groele Waleria: Za gwiazdą zwodniczą (Stary Targ); 662. Szaniawski: Za chlebem (Mirowice); 663. Szarzyński E.J.: W Karpatach. Pow. dla młodzieży (Mirowice); 664. Szaszkievicz: Było to pod Stoczkiem (Mirowice); 665.** Szatański posiew (Bibl. „Katolika” nr 8) (Benowo, Stary Targ); 666. Szczepkowski Jan: Kosmaty gość. Przygody dwóch braciaków (Sztum); 667. Szczęsny Aleksander: Pieśń białego domu (Trzciano); 668.** Sześć beczek złota (Bibl. „Katolika” nr 5) (Benowo, Postolin, Stary Targ); 669. Szmigielski Jan: Wiara i moralność (Wykład apologetyczny) (Stary Targ); 670. Szyrkówna Maria Helena: Nena zaczyna żyć cz. I (Mikołajki); 671. Szyrkówna Maria Helena: Nena się uczy cz. II (Mikołajki); 672. Szyrkówna Maria Helena: Nena się kocha cz. III (Mikołajki); 673. Suchowa Stefania: Tajemnice mo-

tyli (Sztum); 674. Szymański Adam: Szkice (Mirowice); 675. Szymański Adam: Z Jakuckiego Olimpu (Sztum); 676. Ślęczkowska Mieczysława: Książd Mackiewicz (Pierzchowice); 677. Śliwiński Artur: Powstanie Kościszukowskie (Nowa Wieś); 678. Świdzka Maria: Ostatni Piast na Śląsku. Opowiadanie historyczne dla młodzieży (Stary Targ); 679. Święci wędrownicy. Legendy ludowe (Stary Targ); 680. Świętochowski A.: Czigodni Polacy. Książka do czytania dla młodzieży (Nowa Wieś); 681.** Święty Kazimierz król wicz (Bibl. „Katolika” nr 9) (Benowo); 682. Święty Piotr w Rzymie. Opowiadanie z czasów przesładowania chrześcijan przez Nerona przerobione z powieści H. Sienkiewicza Quo vadis przez H. Śl. (Nowy Targ); 683. Tagore Rabindranath: Zerwane pęta oraz inne opowiadania (Mirowice); 684. Tarkington Booth: Siedemnasta wiosna t. I (Mikołajki, Trzciano); 685. Tarkington Booth: Siedemnasta wiosna t. II (Mikołajki, Trzciano); 686. Taylor Jerzy: Błękitny żagiel (Benowo); 687. Teresa Jadwiga [Papi Jadwiga Teresa]: Biała gołąbka (Sztum); 688. Teresa Jadwiga [Papi Jadwiga Teresa]: Święta Jadwiga (Postolin); 689. Tetmajer-Przerwa Kazimierz: Bajeczny świat Tatr (Nowy Targ); 690. Tetmajer-Przerwa Kazimierz: Gra fal (Waplewo); 691. Tetmajer-Przerwa Kazimierz: Legenda Tatr t. I (Mirowice); 692. Tetmajer-Przerwa Kazimierz: Legenda Tatr t. II (Mirowice); 693. Tetmajer-Przerwa Kazimierz: Legenda Tatr t. III (Mirowice); 694. Tetmajer-Przerwa Kazimierz: Z wielkiego domu (Mirowice); 695. Tokarski Julian: Przez Sibirę, Mandżurię i Japonię do brzegów Oceanu Spokojnego (Saduki); 696. Tokarz Wacław: Bitwa pod Ostrołką (Mikołajki); 697. Tomaszewiczowa Waleria: Sępia góra (Sztum); 698. Thompson Ernst: Dzielną rogacz i inne opowiadania z życia zwierząt (Sztum); 699.** Topińska Zofia: Pierwsze skrzydła. Powiastka (Benowo); 700. Topór Z.: Na Monsalwat. Myśli, skreślone z okazji jubileuszu 350-letniego śmierci św. Stanisława Kostki 1568—1918 (Waplewo); 701. Trappczyński Włodzimierz: Nad Pieskową skałą. Opowiadanie na tle wypadków 1863 (Sztum); 702. Trybalski Maurycy: Jak chować kury, aby niosły dużo jaj (Trzciano); 703.** Tryumf wiary czyli obrazki z życia amerykańskich plantatorów (Bibl. „Katolika” nr 3) (Benowo, Stary Targ); 704. Trzeciński Łukasz: O król wiczu, pastuchu i gniazdku. Opowieść ciekawa (Sztum); 705. Tuchołkowa Stefania: Dziewica Orleańska (Nowa Wieś, Nowy Targ, Pierzchowice, Waplewo); 706. Turnau Jerzy: Muszka (Stary Targ); 707. Turońska Romana: Przygoda leniuszka i opowiadania inne (Sztum); 708. Twain Mark: Król i osioł (Nowy Targ); 709.* Tworzymir Jan [Leitgeber Jarosław]: Dawne czasy (Mirowice, Postolin); 710. Tworzymir Jan [Leitgeber Jarosław]: Przygody żołnierskie (Waplewo); 711. Umiński Władysław: Od Warszawy do Ojcowa (Stary Targ); 712. Umiński Władysław: O rybach w rzekach, jeziorach i morzach (Pierzchowice); 713. Umiński Władysław: Synowie puszczy (Stary Targ); 714. Umiński Władysław: W podobolnych krainach (Sztum); 715. Umiński Władysław: W puszczech Kanady (Sztum); 716. Urban Jan ks.: Na ślubny kobierzec. Książka dla panien narzeczonych i młodych mężatek (Mikołajki); 717. Urbanowska Zofia: Róża bez kolców, t. I. Opowiadania osnute na tle przyrody tatrzańskiej (Sztum); 718. Urbanowska Zofia: Róża bez kolców t. II (Sztum); 719. Urbanowska Zofia: Złoty pierścień. Opowiadanie dla młodszych dzieci (Sztum); 720. Verne Jules: 20 000 mil podmorskiej żeglugi (Mikołajki, Stary Targ, Waplewo); 721. Verne Jules: Czarne Indie (Waplewo); 722. Verne Jules: Ojczyzna rozbitków (Stary Targ); 723. Verne Jules: 500 milionów Begumy (Pierzchowice); 724. Verne Jules: Straszny wynalazca (Sztum); 725. Verne Jules: Wyspa tajemnicza (Mikołajki); 726. Verne Jules: Zaklęty dwór (Nowa Wieś); 727. W podziemiach barwałdzkiego zamku („Katolik”) (Stary Targ) por. nr 500); 728.** W puszczy amerykańskiej (Bibl. „Katolika” nr 29) (Benowo, Stary Targ, Trzciano); 729.** Waal Antoni, ks.: Waleria. Opowiadanie historyczne z czasów przesładowania chrześcijan (Bibl. „Katolika”) (Benowo, Trzciano); 730. Walewska Cecylia: W krainie grozy, strachu i cudów przyrody: Dzieje braci Oblatów na misjach pod biegunem (Mikołajki); 731. Walewska Cecylia: W słońcu i w mrokach Indii. Dzieje i prace siostr misjoneerek (Trzciano); 732. Walka o byt i walka o cnoty. Powieść z niedawnych czasów ks. J. Bytosz (Mirowice); 733. Warnkówna J.: Na skrzydłach fantazji, opowiadanie dla młodzieży (Nowa Wieś, Nowy Targ, Saduki); 734. Warnkówna: Podziemia zamku (Saduki); 735. Warnkówna: Wspomnienie matki i córki (Nowa Wieś); 736. Wasylewski Stanisław: Na dworze króla Stasia (Nowy Targ); 737. Wańkiewicz Melchior: Szpital w Cicheninach (Stary Targ); 738. Wazow Iwan: W walce o wolność (Postolin); 739. Wells: Czarna księżniczka (Stary Targ); 740. Wells Herbert George: Pierwsi ludzie na księżycu (Stary Targ, Sztum); 741. Wells Herbert George: Wojna światów (Sztum); 742. Weyssenhoff Józef: Mój pamiętnik literacki (Trzciano); 743. Weyssenhoff Józef: Nowele (Stary Targ); 744. Weyssenhoff Józef: Unia. Powieść litewska

(Mirowice); 745. Węśławska Emilia: Wakacje w Olszance. Podług listów Jani. Dla dzieci od lat 7 (Sztum); 746. Widziały to sępy i kruki. Wybór nowel wojennych z przedm. Stan. Lama (Pierzchowice); 747. Wielki zbiór powinszowań („Katolik”) (Stary Targ); 748. Wierzbński M.: Stach Wichura. Pow. hist. z r. 1848 dla młodz. (Nowy Targ); 749. Wiktor Jan: Burek (Stary Targ); 750. Wisława [Adamówna Wilhelminal]: Własnymi siłami (Sztum); 751. Wiszniewski Ludwik: Dobrzy ludzie t. I (Sztum); 752. Wiszniewski Ludwik: Dobrzy ludzie t. II (Sztum); 753. Włodkówna Bronisława: Cierpienia i radość (Stary Targ); 754. Włodkówna Bronisława: Na własnym zagonie (Mirowice, Sadtuki); 755. Włodkówna Bronisława: Przeciw złej woli. Opowiadanie dla młodzieży (Mikołajki); 756. Wodziński M.: Juliusz Słowacki w oświetleniu najcenniejszych krytyków (Mikołajki, Stary Targ); 757. Wojciechowski K.: Wolne chwile (Waplewo); 758. Wolański: Dzień ostateczny (Pierzchowice); 759. Wśród gradu kul (Waplewo); 760. Wyaff C.: Bliźnięta (Mirowice, Nowy Targ); 761** Wydrążona igła. Powieść. Tłum. z francuskiego S.R. (Bibl. „Katolika” nr 19) (Benowo, Nowa Wieś, Postolin, Stary Targ, Trzciano); 762. Wygoda Benedykt: Nawozy mineralne (Benowo); 763. Wyleżyński Tadeusz: Bitwa pod Lipskiem (Sadtuki); 764. Wypiański Stanisław: Legion (Trzciano); 763. Wypiański Stanisław: Warszawianka. Pieśń z r. 1831 (Mikołajki); 766. X*: Objawienie i cuda w Lourdes (Stary Targ); 767. Za świętą wiarę i mowę. Cztery obrazki z pod Moskala (Waplewo); 768** Zagadkowe uprowadzenie czyli poświęcenie kochającej kobiety (Bibl. „Katolika” nr 20) (Benowo, Trzciano); 769. Zakrzewska Helena: Pojednanie. Opowieść o niedźwiedziu tatrzańskim (Sztum); 770. Zaleska Maria Julia: Bajeczki prawdziwe (Sztum); 771. Zaleska Maria Julia: Iskierki. Krótkie powiastki i bajeczki dla młodszej dlatwy (Sztum); 772. Zaleska Maria Julia: Księżniczka Katarzyna, dwie powieści dla dorastającej młodzieży (Sztum); 773. Zaleska Maria Julia: Młody wygnaniec (wg R. Rotha). Przygody wśród puszczy i stepów amerykańskich (Sztum); 774. Zaleski Bohdan: Wybór poezji (Trzciano); 775. Zaruski Mariusz: Na morzach dalekich. Kartki z pamiętnika marynarza — Polaka (Nowa Wieś); 776.** Zbiór powiastek dla młodzieży (Bibl. „Katolika” nr 18) (Benowo, Stary Targ, Trzciano); 777. Zdanowicz Z.: Bajki japońskie (Sztum); 778. Zieliński Gustaw: Manuela. Powieść z czasów wojny napoleońskiej w Hiszpanii (Sztum); 779. Zieliński Eryk: O Antku Przybłędzie. Opowieść harcerska (Sztum); 780. Zwolski Ignacy: Wspomnienia z dawnych czasów (Postolin); 781. Zeglarz Sindbad (Postolin); 782. Żeromski Stefan: Dla młodzieży (Nowy Targ); 783. Żeromski Stefan: Popioły t. I (Stary Targ, Trzciano); 784. Żeromski Stefan: Popioły t. II (Stary Targ, Trzciano); 785. Żeromski Stefan: Popioły t. III (Stary Targ, Trzciano); 786. Żeromski Stefan: Siłaczka (Waplewo); 787. Żeromski Stefan: Swawolny Dyzio (fragment z „Ludzi bezdomnych”) (Nowa Wieś); 788. Żeromski Stefan: Szyfrowe prace (Pierzchowice, Sztum, Waplewo); 789. Żeromski Stefan: Wiatr od morza (Sadtuki); 790. Żeromski Stefan: Zmierch (Sadtuki); 791. Zmijewska Eugenia: Serduszko (Waplewo); 792. Zulińska Barbara: Mały Jezus (Sztum); 793. Zuławski Jerzy: Na srebrnym globie (Pierzchowice — 2 egz.); 794. Żurakowska Zofia: Pożegnanie domu (Pierzchowice); 795. Żurakowska Zofia: Skarby. Powieść dla młodzieży (Sadtuki); 796. Żurakowska Zofia: Trzy srebrne ptaki (Sztum); 797** Życki-Majachowski Leonard: Władca Grenlandii. Opowieść dla młodzieży (Benowo); 798. Żywot św. Wincetego à Paulo (Waplewo); 799. Żyżkowski Stanisław: Król trzęsawisk. Fantazja sceniczna w 3 odsłonach (Sztum).

BOOKS COLLECTION OF POWIŚLE DISTRICT OF THE CENTRAL POLISH
LIBRARY IN GERMANY — DEPARTMENT: EAST PRUSSIA

SUMMARY

In studies of the development and activity of libraries very important is the documentation of books collection. This documentation, as far as it concerns the Polish popular libraries under the Prussian sector and the Reich, is very poor. In his hitherto studies of Polish libraries on Varmia, Masuria and Powiśle, the author had to base on incompletely materials, as far as that goes about the documentation problem of books collection, reconstructed by him basing on book titles searched out of library statements and the rest of preserved collections. Lately, however, he recovered in the *Archive of New Records* in Warsaw nominal book lists of twelve Polish libraries on Powiśle from the time of the East Prussian Department activity. This exposure is of great value for further studies of the development of Polish libraries not only in East Prussia, but also in the whole Reich, because the documentation of books collection from other parts is very scanty. Basing on this lists the author discusses in the article the provenience of that collections, the number of books, their state and content. Basing on reports of the Polish consul in Kwidzyń he gives the opinion about this collections and their usefulness in keeping the Polish character on this territory.